

Освітній центр «Школа успіху»

«Клуб щасливих освітян»

Авторка проекту – *Тетяна Бутурлим*

Ніжин - 2019

Проект «Інноваційний Олімп освітян України»

Мета: поширення передового педагогічного досвіду освітян України, ознайомлення вчительства з новими технологіями навчання та виховання учнів.

Завдання:

- залучити проактивних учителів до проекту;
- систематизувати їхній досвід;
- представити інноваційну діяльність педагогів в освітньому онлайн-середовищі.

Колективне видання виходить 1 раз на рік.

Електронний варіант буде опубліковано на сайті «Школи успіху»:

<https://successnizhin.blogspot.com/>

Вимоги до матеріалів:

- назва інновації;
- фото автора;
- коротка інформація про вчителя (ППІ, місце роботи, предмет викладання, категорія, педагогічний стаж, досягнення, покликання на блог);
- детальний опис авторської педагогічної інновації, з конкретними прикладами впровадження розробки в навчально-виховному процесі (до 5 сторінок);
- 3-4 світлини, що ілюструють роботу вчителя;
- особливості оформлення матеріалу: тип шрифту – Times New Roman, розмір літер – 14, інтервал – 1, поля – 2*2*2*2;
- контактна інформація (e-mail, телефон).

Дедлайн подачі заявок та матеріалів – *1 вересня*.

Усі матеріали надсилати на електронну пошту tinabut35@ukr.net.

Телефон для довідок: 096 082 88 89 (Тетяна Іванівна Бутурлим)

УЧАСТЬ У ЦЬОМУ ПРОЕКТІ БЕЗКОШТОВНА.

УДК 371.3
ББК 70.79
Б 93

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ:
серія 4 Г, № 655-304 Р, 19.12.2018 р.**

Засновник – Тетяна Бутурлим, керівниця освітнього центру «Школа успіху» (м. Ніжин, Чернігівщина).

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, учителька Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівсько обласної ради **Оксана Міщенко**;
учителька української мови та літератури Гайсинської СЗШ І-ІІІ ст. № 4, лауреатка обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2018», півфіналістка «Global Teacher Prize Ukraine» **Наталія Немировська**.

**Інноваційний Олімп освітян України: колективне
видання; загальна редакція Тетяни Бутурлим. – 64 с.**

Збірник створено з метою поширення інноваційного досвіду проактивного вчительства України. Призначений для учителів та всіх, хто цікавиться новинками в педагогіці.

Автори несуть відповідальність за зміст публікації, достовірність фактів, цитат тощо.

При передруку матеріалів покликання на збірник є обов'язковим.

© «Школа успіху», 2019 р.

ЗМІСТ

1. Н. Ільченко. Онлайн-підготовка учнів до ЗНО.....	5
2. А. Караван, Л. Федорчук, В. Чернецька. Формування конструктивного ставлення молодших школярів до особистісного росту.....	10
3. А. Кордонська. Використання сучасних ігрових технологій на заняттях української мови та літератури.....	16
4. Д. Музика. Використання ІКТ та міждисциплінарних підходів для формування метапредметних компетентностей учнів на уроках біології.....	22
5. Т. Пересунько. Сайт «Калинове слово» як відкрите навчальне ередовище.....	28
6. Г. Пирин. Використання художніх відеофрагментів на заняттях англійської та німецької мови.....	33
7. І. Пододіменко. Особливості використання інтерактивного хмарного сервісу «StudyStack» на уроках англійської мови.....	37
8. Н. Теслюк. Інформаційно-комунікаційні технології в роботі вчителя.....	42
9. А. Філіпова. Уроки природничого циклу в 3D-форматі.....	48
10. Т. Черномаз. Розвиток творчих здібностей учнів шляхом нетрадиційних методів навчання.....	51
11. Т. Юхимчук. Розвиток креативного мислення шляхом використання інтерактивного хмарного сервісу «Thinklink» в освітньому процесі.....	53
12. Л. Якимець. Технологія «Вивчаю подорожуючи».....	57
13. А. Ярова. Lexical Game Roo.....	62

ОНЛАЙН-ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО ЗНО

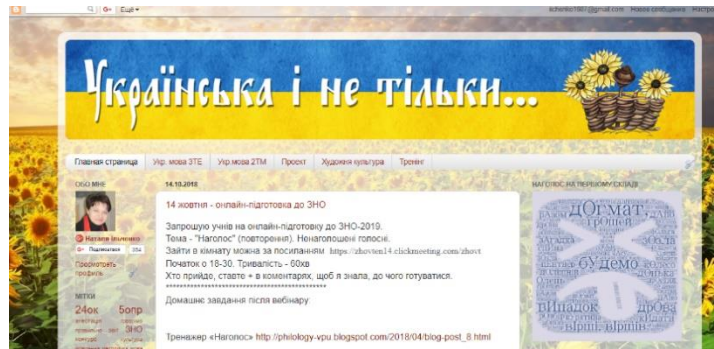

Автор інновації: Ільченко Наталя Вікторівна, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії. Місце роботи – ДНЗ «Михайлівське ВПУ» (державний навчальний заклад «Михайлівське вище професійне училище»), має 19-річний педагогічний стаж, проводить онлайн-підготовку учнів до ЗНО на платформі «Clickmeeting».

Одним із ефективних шляхів підготовки учнів до ЗНО є online-діалог. Наталя Вікторівна створила блог, де розмістила програму підготовки до ЗНО, оголошення, завдання для самостійного опрацювання, філологічні ігри, покликання на відеоресурси, тести

(<http://philology-vpu.blogspot.com/>)

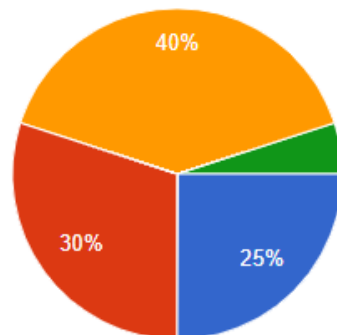
До кожного віртуального уроку вчителька готує презентацію з метою пояснення нового матеріалу та виконання певних інтерактивних завдань. Це забирає багато часу, але така робота виправдана. По-перше, презентації можна використовувати кілька разів. По-друге, візуалізована інформація сприймається набагато краще, ніж слухова, а підготовлені заздалегідь завдання економлять час на уроці.

70% опитаних учнів зазначили, що краще засвоюють інформацію, яка подається у вигляді схем, алгоритмів, таблиць, картинок.

Як ти краще сприймаєш матеріал, який пояснює вчитель?

20 ответов

- мені достатньо слухати вчителя
- запам'ятовую краще, коли правила записані схематично
- запам'ятовую, коли є різні віршики, картинки, речення-підказки(наприклад, ДеТиЗ'їСи ЦіЛиНи)
- мені треба прочитати матеріал самостійно

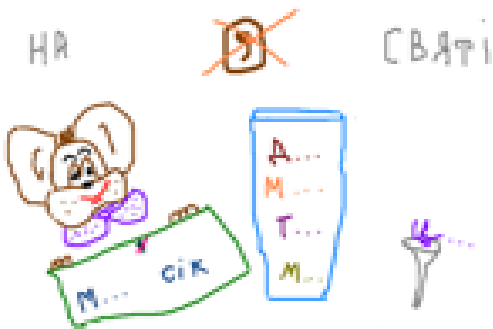

Опорні схеми й таблиці (<https://goo.gl/dPddrJ>) дозволяють представити теоретичний матеріал у вигляді графічного зображення, яке створюється в узагальнено-спрощеному вигляді.

Під час вивчення орфографії Наталя Вікторівна застосовує моделі алгоритму (<https://goo.gl/r3FZ1Z>) у формі дерева з альтернативними відповідями: «так» – «ні». Це допомагає учням проаналізувати різні аспекти поняття й зробити правильний висновок.

Для кращого запам'ятовування правил школярами застосовує метод візуалізації. Науковці у сфері медицини встановили: якщо в інструкції до ліків знаходиться тільки текст, людина засвоює з неї лише 70% інформації. Якщо ж в інструкцію додати малюнки, людина засвоїть вже 95%.

Наприклад, щоб запам'ятати винятки з орфограмою «Апостроф», пропонує поглянути на картинку й створити у своїй уяві мультик, який би ілюстрував речення: *НА СВЯТІ МАВПА (МАВПЯЧИЙ) ПИЛА ТЬМЯНИЙ ДУХМЯНИЙ РУТВЯНИЙ ЧИ МОРКВЯНИЙ СІК, ЇЛА ГОРОХВЯНЕ*

ПЮРЕ І ДЗВЯКАЛА ЦВЯХОМ ПО СКЛЯНЦІ. А щоб вивчити винятки з теми «Спрощення в групах приголосних, застосовує поетичні прийоми:

<https://goo.gl/dkJBHx>

Шістнадцять хвастливих кістлявих сомів

Сховали на дно *хворостняк* від бобрів.

Зап'ястний браслет і *пестливі* слова –

Такий подарунок сомам від бобра.

Контрастний, баластний у вас *хворостняк*,

Ти ж дім свій *форпостний* збудуєш і так.

+ *студентський, туристський* та подібні

+ ім. І відміни однини в Дав. відм. – *аспірантці, оптимістці*

+ *тоскно, вискнуту, пискнуту, братство, випускний, агентство, шістсот*

Також Наталя Вікторівна створює «хмари слів» (<https://wordart.com>).

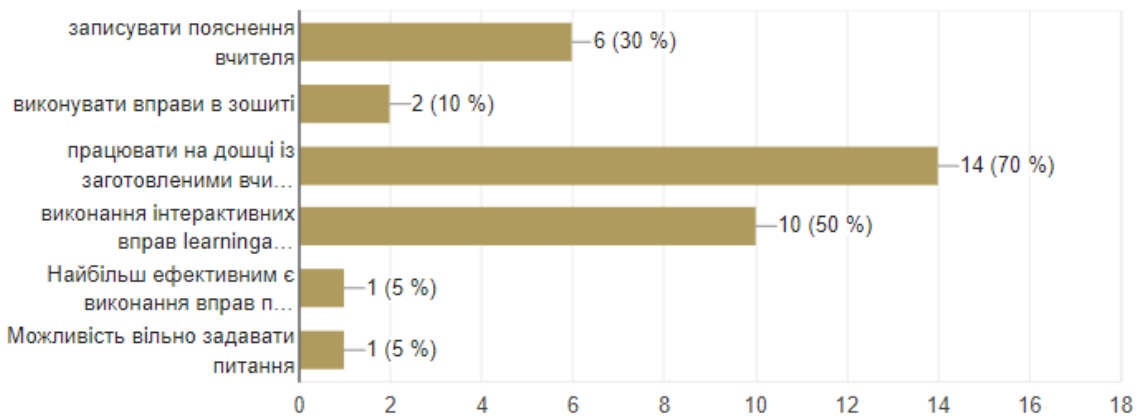

Для формування практичних умінь і навичок застосовує різноманітні форми роботи: завдання з ключами, розподільні та графічні диктанти. Особливо учням подобаються інтерактивні завдання, створені за допомогою сервісу «learningapps.org». Ці вправи перш за все призначені не для контролю, а для формуючого оцінювання.

Виконання яких завдань на уроці є для тебе найбільш ефективним?

20 ОТВЕТОВ

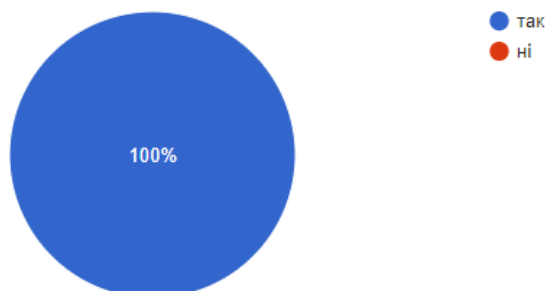

Удома учні опрацьовують відеоматеріал (канал Youtube <https://goo.gl/oL9fEF>) і тести (гугл-форми). Дистанційна робота подобається учням: про це свідчать позитивні відгуки батьків та результати дослідження учнів.

Чи подобалося/подобається тобі навчатися дистанційно?

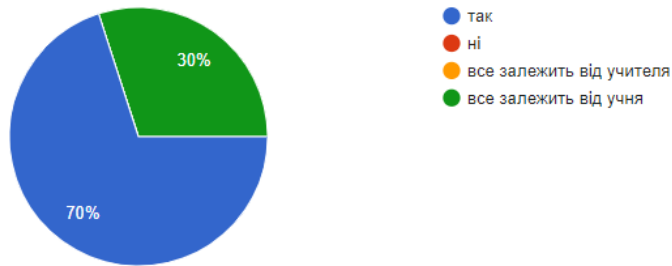
20 ОТВЕТОВ

Серед переваг дистанційного навчання респонденти відзначали зручність (навчання може відбуватися будь-де, де є Інтернет), економію часу, можливість обирати вчителя, індивідуальний підхід до учня.

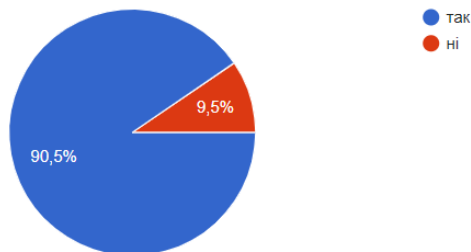
Чи вважаєш ти онлайн-навчання результативним?

20 ответов

Чи рекомендував/ла б ти своїм друзям навчатися дистанційно (скайп, віртуальна кімната)?

21 ответ

14.10.2018

14 жовтня - онлайн-підготовка до ЗНО

Запрошую учнів на онлайн-підготовку до ЗНО-2019.
Тема - "Наголос" (повторення). Ненаголошені голосні.
Зайти в кімнату можна за посиланням <https://zhovten14.clickmeeting.com/zhovt>
Початок о 18-30. Тривалість - 60хв
Хто прийде, ставте + в коментарях, щоб я знала, до чого готуватися.

Домашнє завдання після вебінару:

5 коментарів:

Женя Зозуля 14 жовтня 2018 р. о 15:47

+

[Відповісти](#) [Видалити](#)

Алина Задорина 14 жовтня 2018 р. о 16:30

+

[Відповісти](#) [Видалити](#)

Женя Зозуля 14 жовтня 2018 р. о 19:23

Дякую за урок, все було зрозуміло)

[Відповісти](#) [Видалити](#)

Максим Кашников 14 жовтня 2018 р. о 19:24

Все сподобалось, все зрозуміло та зручно, дуже потрібна річ.

[Відповісти](#) [Видалити](#)

▼ [Відповіді](#)

Наталія Ільченко 14 жовтня 2018 р. о 19:34

Добре)) На моєму блозі матеріали і завдання

[Видалити](#)

Використання опорних схем та конспектів дає можливість зробити навчальний матеріал більш доступним: інформація подається стисло; учні не просто сприймають запропоновану нами картинку, а стають її співавторами; під час відтворення виучуваного матеріалу спочатку перед очима постає схема-образ з асоціативними малюнками, значками, символами, а потім інформація «нанизується» на ці зорові образи, допомагаючи учням якісно відтворити зміст вивченого. Також така технологія допомагає сформувати цілісне уявлення про тему, сприяє розвитку логічного мислення та усного монологічного мовлення.

ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНОГО СТАВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО ОСОБИСТІСНОГО РОСТУ

Автори інновації: **Караван Анастасія Миколаївна**, учитель початкових класів Шепетівського НВК №3, спеціаліст II категорії;
Федорчук Лілія Вікторівна, учитель початкових класів Шепетівського НВК №3, спеціаліст I категорії;
Чернецька Віра Іванівна, учитель початкових класів Шепетівського НВК №3, спеціаліст вищої категорії, «старший учитель».

На сучасному етапі розвитку освіти одним із найважливіших завдань є формування ініціативної особистості, здатної ефективно навчатися й працювати протягом життя. В. Давидов говорив: «Удосконалювати, учити самого себе – це значить будувати відношення із самим собою, як з «іншими»;

учора думали не так, як сьогодні, уміли менше, недостатньо розуміли те, що сьогодні стало зрозумілим». Але як, у якій формі учень може побачити себе як змінюваного, що розумнішає, що стає більш вмілим?

Займаючись математикою, граматиною та іншими дисциплінами, школяр говорить про свої досягнення мовою цих предметів: «Це слово пишеться так-то», «Це завдання розв'язується так-то». Але це не розповідь про себе. У чому ж дитина може виявити й зафіксувати власну зміну? Де їй представлено її власне вдосконалення – єдиний осмислений результат нескінченної низки шкільних уроків, десятків списаних зошитів, тисяч розв'язаних завдань?

Гуманістична тенденція, що переважає в сучасній філософській думці, робить проблему формування позитивного ставлення до себе особливо актуальною.

Мета технології – формування ставлення до себе, що одночасно є позитивним, рефлексивним і критичним. Таке ставлення особистості до себе ми назвали конструктивним і розробляли умови формування саме такого ставлення в процесі навчальної діяльності молодших школярів.

Вирішення проблеми, окресленої В. Давидовим, є обов'язковою педагогічною умовою формування конструктивного ставлення до себе у молодших школярів.

Виходячи із цього, були розроблені два способи, що дозволяють об'єктивувати для дитини динаміку власної зміни як у навчальній, так і в соціальній сфері. Таким засобом є «Щоденник росту».

«Щоденник росту» можна умовно поділити на дві частини, кожна з яких виконує своє завдання: рефлексивну й демонстраційну (констатуючу). Завдання I частини – об'єктивувати для дитини соціальні зміни в її житті й організувати

роботу з їх осмислення. Завдання II частини – дати можливість дитині спробувати «на дотик» своє просування в навчальному матеріалі.

Зміст «демонстраційної» частини, що складається в основному зі «Сходинок знань» з основних предметів, практично не змінюється протягом усього періоду навчання. На відміну від неї, II частина зазнає значних змін, оскільки на кожному етапі навчання має певну мету.

Основним завданням «рефлексивної» частини «Щоденника росту» в початкових класах є формування внутрішньої позиції школяра шляхом осмислення змін, що відбулися в житті дітей з приходом у школу. «Щоденник росту» надає можливість продовжити роботу, розпочату курсом «Вступ до шкільного життя», що сприяє як прийняттю дитиною нової соціальної ролі, так і присвоєнню норм шкільного життя.

«Щоденник росту» розрахований на весь курс навчання в початковій школі. Однак протягом кожного року навчання він покликаний вирішувати свої специфічні завдання, актуальні для пережитого дитиною періоду. Безумовно, мова йде про різке розмежування завдань, які розв’язуються в одному класі, від завдань, характерних для іншого. Ведення «Щоденника росту» ставить цілі, актуальні для всього періоду навчання в початковій школі. Такими цілями є:

- об’єктивізація навчальної й соціальної самооцінки;
- формування адекватної самооцінки й адекватного рівня домагань;
- формування конструктивного ставлення до себе.

«Рефлексивна» частина «Щоденника росту» для першокласників передбачає роботу з осмислення наступних питань, представлених в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Тема для обговорення	Що формує
Що значить рости? (Вступ)	
Навіщо діти приходять до школи?	Позицію школяра
Яким тобі хочеться стати протягом першого навчального року?	Позицію школяра
Чим відрізняється школяр від дошкільника?	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Найважливіше, чого ти навчився за I чверть. (Підсумкова рефлексія I чверті)	Здатність до особистісної рефлексії
Що в школі допомагає тобі рости й дорослішати?	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Створення власної емблеми школяра	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Коли ти задоволений собою, а коли незадоволений?	Здатність до особистісної рефлексії, позицію школяра
Яким ти був до школи? Яким ти став у школі? (Підсумкова рефлексія II чверті)	Здатність до особистісної рефлексії, позицію школяра
Знаки, що регулюють життя школяра	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Чим поведінка справжніх друзів відрізняється від поведінки інших людей?	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Як не можна поводитися, працюючи в групі?	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя

Як потрібно поводитися, працюючи в групі?	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя
Що під час роботи в групі в тебе виходить дуже добре, а що не дуже добре? (Підсумкова рефлексія III чверті)	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя, здатність до особистісної рефлексії
Яким тебе вважають батьки?	Здатність до особистісної рефлексії
Яким тебе вважають друзі?	Здатність до особистісної рефлексії
Яким ти здаєшся самому собі?	Здатність до особистісної рефлексії
Якими успіхами за перший навчальний рік ти пишаєшся найбільше? (Рефлексія навчального року)	Позицію школяра, прийняття норм шкільного життя, здатність до особистісної рефлексії

У 2-му класі матеріал, запропонований школярам для осмислення, змінюється, оскільки формування позиції школяра й прийняття шкільних норм не так актуальні, як у 1-му класі. Робота спрямована на формування здатності до особистісної і соціальної рефлексії, на об'єктивацію міжособистісних стосунків для другокласників, на формування вміння бачити й оцінювати себе в цих стосунках. Зміст «рефлексивної» частини «Щоденника росту» для учнів 2-го класу представлений у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Тема для обговорення	Що формує
Яким ти хочеш стати за цей рік? Як хочеш змінитися?	Самооцінні судження, особистісну рефлексію
Чого ти бажаєш собі і друзям у цьому навчальному році? (Малювання вітальної листівки)	Емпатію, альтруїстичні здібності, рівень домагань
Коли ти задоволений собою як учнем? Коли ти задоволений собою як другом?	Особистісну рефлексію, самооцінні судження
Яких успіхів тобі вдалося досягти за чверть? (Рефлексія I чверті)	Особистісну рефлексію самооцінні судження
Найприємніше в школі. Найнеприємніше в школі.	Соціальну рефлексію
Гарні і «шкідливі» якості людей	Соціальну рефлексію
Твої гарні і «шкідливі» якості	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Лист Дідові Морозу. (Рефлексія II чверті)	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Твої гарні і «шкідливі» якості (з погляду батьків)	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Твої гарні і «шкідливі» якості (з погляду друзів)	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Які якості ти хочеш мати?	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»- ідеальне
Які якості тобі заважають бути таким, яким ти хочеш бути?	Особистісну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Що важливого ти зрозумів за цей час? (Рефлексія III чверті)	Особистісну і соціальну рефлексію, самооцінні судження
Якими якостями має бути наділений найкращий друг?	Особистісну і соціальну рефлексію

Який ти як друг? Чи схожий ти сам на найкращого друга?	Особистісну і соціальну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Який ти? (Заповнення самооцінних шкал)	Особистісну і соціальну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»
Чи вдалося тобі стати таким, яким ти планував стати на початку навчального року? (Рефлексія року)	Особистісну і соціальну рефлексію, самооцінні судження, образ «Я»

Зміст «рефлексивної» частини «Щоденника росту» для третьокласників передбачає подальший розвиток самосвідомості, формування здатності до саморозвитку. Він представлений у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Тема для обговорення	Що формується
Чого ти бажаєш собі й однокласникам у цьому навчальному році? (Складання вітальної листівки)	Емпатію, альтруїстичні здібності, рівень домагань
Мої внутрішні друзі	Особистісну рефлексію, самооцінку, образ «Я»
Мої внутрішні вороги	Особистісну рефлексію, самооцінку, образ «Я»
Рефлексія I чверті. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку
Завдання на II чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
Чи завжди внутрішні друзі є друзями, а вороги – ворогами?	Особистісну рефлексію, соціальну рефлексію, самооцінку
Як перемагати внутрішніх ворогів? (придумування способів керування собою)	Саморегуляцію поведінки
Рефлексія II чверті. Лист Дідові морозу. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку
Відповідь Діда Мороза	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку
Завдання на III чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
«Любе дзеркальце, скажи...» (Твір «Який я?»)	Особистісну рефлексію, самооцінку, образ «Я»
Що я хочу довідатися про себе?	Особистісну рефлексію
Я очима однокласників	Самооцінку, образ «Я»
Рефлексія III чверті. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку
Завдання на IV чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
Я очима самого себе й інших	Самооцінку, образ «Я»

Робота зі «Щоденником росту» в 4-му класі передбачає подальший розвиток самосвідомості, формування здатності до саморозвитку. «Рефлексивна частина «Щоденника» містить запитання для обміркування й обговорення, представлені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Тема для обговорення	Що формує
Чого ти бажаєш собі й однокласникам у цьому навчальному році? (Складання вітальної листівки)	Емпатію, альтруїстичні здібності, рівень домагань
Спасибі друзі, за те, що ви є	Емпатію, соціальну рефлексію
У мене є сила, і я в неї вірю	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку
Рефлексія I чверті. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку до саморозвитку
Завдання на II чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
Складання своєї емблеми та девізу	Особистісну рефлексію, соціальну рефлексію
«Бадмінтон»	Особистісну рефлексію, самооцінку
Рефлексія II чверті. Лист Дідові Морозу. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку до саморозвитку
Завдання на III чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
Відповідь Діда Мороза	
Завдання на III чверть: - мої; - класу	Особистісну рефлексію, самооцінку
«Відверто кажучи»	Особистісну та соціальну рефлексію
Чи вмію я спілкуватися?	Особистісну рефлексію
«Гарячий стілець»-1	Самооцінку, образ «Я», емпатію, довіру до класу
Рефлексія III чверті. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступній чверті?)	Особистісну рефлексію, самооцінку
«Гарячий стілець»-2	Самооцінку, образ «Я»
Який я?	Самооцінку, образ «Я», особистісну рефлексію
Рефлексія навчального року. (Що планувалося, що вдалося, причини невдач, як уникнути їх у наступному році?)	Особистісну рефлексію, самооцінку, здатність до саморозвитку

Ефективність запропонованої інновації полягає в тому, що:

- при такому способі організації навчальної діяльності змінюється весь подальший хід розвитку дитини;
- сформована в навчальній діяльності здатність до рефлексії починає використовуватися при аналізі міжособистісних стосунків;

- у процесі роботи зі «Щоденниками росту» учні початкових класів розвивального навчання проявляють виражену схильність до порівняно повного пізнання себе й однолітків, прагнуть здійснити різнобічний аналіз, виділяючи в себе й в інших як позитивні, так і негативні якості;
- уведення спільних форм навчальної роботи в процесі навчання молодших школярів сприяє розвитку рефлексивності, критичності й обґрунтованості самооцінки, розширює знання про себе, сприяє розвитку самоконтролю;
- під час роботи над «Щоденниками росту» виявлено залежність особливостей самооцінки молодшого школяра від рівня сформованості навчальної діяльності, рефлексії, у дітей розвивається дослідницький тип самооцінки.

Цей факт особливо важливий для означеної проблеми, оскільки розширює й доповнює традиційне розуміння позитивного ставлення до себе. Аналіз існуючих поглядів свідчить про те, що позитивне ставлення особистості до себе сприймається як необхідна умова для досягнення «згоди із самим собою», є потребою, задоволення або незадоволення якої впливає на остаточний результат особистісного розвитку.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Авторка інновації:

Кордонська Альона Василівна, учитель української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Навчально-виховного комплексу №3 «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» м. Могилева-Подільського Вінницької області, має 17-річний педагогічний стаж, займається проблемою використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі.

Гра – одна з найважливіших сфер у життєдіяльності студента, яка забезпечує необхідні емоційні умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості. Для педагога вона стає інструментом виховання, що дає змогу повністю враховувати вікові особливості підлітків, розвивати ініціативу, створювати атмосферу самостійності, творчості та умови для саморозвитку. Особливість навчальної гри як форми навчання полягає в тому, що

вона досягає своєї мети непомітно, захопившись грою, студент не помічає, що вчиться, запам'ятовує нове, орієнтується в незвичайних ситуаціях, поповнює запас своїх понять, уявлень, розвиває творчі здібності.

Застосування гри на заняттях словесності в аудиторний та позааудиторний час є одним із найефективніших підходів до процесу навчання, тому що ігрові технології полегшують засвоєння інформації, активізують уважність студентів, навчають «умінню навчатися» самостійно. Ось чому вибрана тема є актуальною.

У коледжі ігрова діяльність використовується в таких випадках: як самостійні елементи в технології для засвоєння поняття, теми та навіть розділу навчальної дисципліни; як елемент інноваційної технології; як заняття або його частини; як технологія позааудиторної роботи. В ігровій діяльності освітня, розвиваюча й виховна функція діють у тісному вземозв'язку. Гра як метод

навчання організовує, розвиває студентів, розширює їхні пізнавальні можливості, виховує особистість.

У процесі проведення занять з елементами гри реалізуються ідеї співдружності змагання, самоуправління, виховання через колектив відповідальності кожного за результати своєї праці, а основне – формується мотивація навчальної діяльності й інтерес студентів до навчання.

Під час проведення занять з елементами гри доцільно дотримуватися таких вимог: адекватність форм проведення занять їх змісту (ігровою є тільки форма заняття); навчальний зміст має бути посильним для кожного студента (містити елементи диференціації навчання); навчальний зміст має відповідати дидактичній меті заняття; наявність аудіовізуальних засобів навчання; правила гри – прості й чітко сформульовані; підсумок заняття – чіткий і справедливий.

Готуючись до проведення таких занять, викладач має продумати: який матеріал краще використати; які вміння й навички формувати; які виховні завдання слід реалізувати; як, за мінімально короткий час, підготувати студентів до заняття, ознайомити їх із правилами гри; організацію ігрової діяльності відповідно до дидактичної мети; зміну правил гри і видів діяльності відповідно до ситуації; дидактичний матеріал за способом виготовлення і використання; підбиття підсумків.

Альона Василівна застосовує різноманітні модифікації *ділових ігор*: імітують діяльність певної організації, підприємства, навчально-виховного закладу, події, конкретну діяльність людей (ділова нарада, обговорення плану) та умови, у яких відбувається подія (зал засідань, кабінет керівника). Сценарій імітаційної гри, крім сюжету подій містить опис структури і призначення процесів і об'єктів, що їх імітують.

Операційні ігри допомагають відпрацьовувати виконання конкретних навичок, наприклад, методики написання твору, організації та проведення тренінгових занять, специфіки обчислення тощо. Ігри цього виду проводять в умовах, які імітують реальність.

У процесі рольових ігор відпрацьовують тактику поведінки, дії, функції та обов'язки конкретної особи. Для їх про проведення вчителька розробляє певні ситуації, розподіляє ролі між учасниками. Наприклад:

ФРАГМЕНТИ РОЛЬОВОЇ ГРИ
НА ЗАНЯТТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(Іван Багряний «Тигролови»)

Викладач:

Давайте переглянемо інсценізацію діалогу між Григорієм Многогрішним і Медвиним, спробуємо дати характеристику образу останнього.

Піднімається студент (майор Медвин):

– Упізнаєте мене? Так, я начальник етапу Медвин. Мене вчили пильнувати, полювати на людей, залякувати, катувати й принижувати непокірних. У моїй практиці зустрічалося небагато сміливців, але був один, який примусив мене задуматися, що знищити всіх неможливо. Він утік з ешелону, випав у безвість. Я назвав його подумки молодим тигром з України і вперше відчув страх.

Минуло два роки. Я отримав нове призначення і високу посаду. Ніколи не думав, що доля мене зведе з ним ще раз. Вважав його мертвим.

Що я з ним не робив! Мені вже не зізнання його потрібні були, я добивався, щоб він заскавчав і почав благати мене, як то роблять всі. Дивиться виряченими очима – і тільки. Як каменяка. Це в моєму житті виняткове слідство над цим зоологічним націоналістом, над тим дияволом в образі людини.

Брр... Ті очі з кривавими росинками на віях, вони стоятимуть переді мною вічно... після зустрічі з ним у мене відбувся психічний струс.

Диявол, диявол. Я його знайду (б'є кулаком по столу) і знищу, ще нікому не вдавалося втекти від майора Медвина.

Студент говорить із протилежного кінця (Григорій Многогрішний).

Ти ніколи мене не знищиш, Медвин, бо я дух, який живе в кожній вільній людині. Бо я – народ, якого чим нижче гнеш, тим у ньому більше спротиву.

Ти думав, відбиваючи мені печінки, ламаючи кості, розчавлюючи мою молодість у катівнях два роки, що видряпаєш із грудей серце? Мріяв у божевільні упокорити мене, примусити забути хто я, вирвати з розумом любов до батьківщини?

Але я втік з божевільні. І тоді, Медвин, я поклявся іменем матері моєї відірвати тобі голову. Ти думав, що присудивши мені 25 років каторги за те, що я любив свій нещасливий край, ти похоронив мене? Ти був переконаний, що стрибок з ешелону – смерть, але помилився.

Я знайшов у тайзі земляків, друзів і навіть кохання. Згодься, Медвин, що переміг, не визнавши себе нулем в історії, не озвірів, не перейнявся озлобленням і ненавистю до людей, як ти, а зберіг у собі людяність, доброту, здатність співчувати і вірити, що людина може й повинна кинути виклик цілій системі, яку ти представляєш, і вистояти. І запам'ятай, ми неминуче зустрінемося з тобою в тайзі і я вб'ю тебе, як зло, яке ти породжуєш. Я присуд виконаю сам і розпишуся на снігу в цьому. А за що тебе судитиму, ти, пес, знаєш сам.

Студент:

Із конкретних негативних образів найповніше розкрито натуру майора Медвина, слідчого, який вів справу головного героя твору Григорія Многогрішного. Ось він сидить у вагоні-ресторані комфортабельного експресу. П'є вино і вивчає промову вождя. «Майор виглядає, як саме втілення могутності, сили і гонору своєї «пролетарської» держави. У цілім експресі не тримається ніхто так... гордовито... з незрівняним почуттям вищости». Його не зворушують ніякі екзотики й історії, бо він знає і може таке, що примусило б здригнутися навіть тигрів. Іде «на інше полювання», діставши «нове призначення, високу посаду...». Раптом майор дізнається, що втік його запеклий ворог – Многогрішний. Медвина тривожать зловісні спогади. Той в'язень, той «диявол в образі людини» стоятиме перед його очима вічно. А на самому початку цей в'язень сказав своєму мучителеві: «Я тебе переслідуватиму все твоє життя. І всі ми, що тут пройшли... Ми тебе переслідуватимемо все життя і проведжатимемо тебе до могили – тисячі нас, замучених, закатованих...»

І справді, майор відтоді не міг спокійно спати, а одружившись, «боявся ночувати вдома...», особливо коли Многогрішний утік з божевільні, куди, його відправили. Незабаром того інженера піймали, і майор особисто постарався, щоб йому дали великий строк. І от маєш: знову втік. І знову перед Медвином стали «очі замордованої, розчавленої, але не переможеної жертви».

Ще раз із цим антигероєм ми зустрічаємося аж в кінці роману, Григорій випадково дізнався про приїзд у тайгу свого заклятого ворога і наздогнав його, «А Медвин – бравий герой, і грізний суддя та володар душ «людців», і плюгавий злодюжка, порушник закону нетрів – стояв і тіпався... Так, тіпався. Губа йому тіпалась, а очі... очі гидкого, сонливого боягуза. Три шпали на ковнірі – як мазки крові». Многогрішний убиває свого колишнього слідчого іменем усіх замучених, вважаючи, що має на це моральне право.

Викладач:

Так безславно закінчив своє нікчемне злочинне життя вірний сталінський служачка, який виконував обов'язки не за службовим статутом, а з переконання, що може мучити, карати й милувати безневинних людей для задоволення власних амбіцій.

Був покараний один злочинець, але скільки їх залишилося! Тільки повне засудження усім суспільством тоталітарної системи, реабілітація жертв сталінізму могли створити умови, за яких стало неможливим існування таких, як Медвин.

Викладач:

З розповіді Сірків стає відомо, що вони приїхали у 1889 році з Полтавщини. Тут вони знайшли другу Україну, та сум за рідним краєм ніколи не покидав їх. Але про це краще розповість нам сама Сірчиха.

Розповідає студентка, одягнена в український національний одяг.

Сірчиха.

У сміливих щастя завжди є! От хоч би ми. Приїхали сюди... Боже! Яка страшна і дика пуца була! І нудьга смертельна. І лихо скрізь навколо і злидні, і смерть. Чужа чужина... А бач, оббулися! І дивись – зажили ж як потім! І пуці здолали, і край скорили. І звикли, полюбили.

Спочатку ми поселилися в селі, тепер це містечко Києвом зветься. Хати білили, як на Україні. З нас тут за це сміялися, що от, мовляв, скільки лісу, а «хохли» з глини ліплять та білять.

Колись до революції здорово жили тут наші люди.

Тут край працю любить та й винагороджує її щедро. А народ наш робочий. То й ми жили колись.

А сім'я у нашого діда була велика. Понад 50 чоловік. Синів сім мав, женив, не відділяв. Дочок заміж віддавав – на сторону не відпускав, зятів у прийоми брав. Сірків куток – то ціле село. Весело жилося. Трудилися щиро, то й мали. Це була наша друга Україна, але щасливіша. І назви тут люди подавали свої, сумуючи за рідним краєм.

Ну, а потім пішло все шкереберть. Нові часи, нові порядки. Вже немає Сіркові держави.

А хто ж цей легендарний Сірко, якого знали майже всі в окрузі?

Сірко.

Походжу я зі старого козацького роду. Жили мої батьки на Полтавщині коло Переяслова. А діди – прадіди в Запорозжжі козакували... Та віри в щастя своє щербате і в силу свою двожили не теряли. Так на цю дяку землю й потрапили. Багато люду тут померло, аж поки не позивали. Маю сина і дочку, учу їх однаково суворо. Бо за українським звичаєм жінка поряд чоловіка і господарювала. І вправно володіла зброєю. Моя хата завжди відкрита, як колись козацькі буруючі, для гарної людини. Коли напівживого Григорія принесли ми додому, моя хата стала хатою його.

Життя навчило мене бути мудрим і щиросердним. Утративши старшого сина, я безмежно зрадив Григорієві, назвав його сином, подарував коня,

гвинтівку. Бо хто, як не батько, навчить сина виживати в будь-яких умовах, залишаючись при цьому людиною.

Підведення підсумків.

У романі образи об'єднані однією ідеєю. Тому не випадково в кінці твору автор зводить усіх героїв у хату Сірків. Це одне плем'я, яке вбачає свою силу в єдності роду. Головна тема роману – тема непокороєної людини – переконливо втілюється в образах Сірка, Наталки, Григорія Многогрішного. Це люди, які відчують повну єдність із нацією, її культурою, історією, але душею й учинками противляться тому, що давно стало злою долею народу, претендує на владарювання над їхньою особистою долею. Вони вчать нас великій і мужній любові, а не покладатися на чийсь залізу волю, не підкорятися їй і покійрно виконувати приписи. Тигролови – це мужні люди, що долають тигрів, як українці, яких не здолав найжахливіший звір ХХ століття – сталінізм – і які підкорили собі історичний час, піднялися над ним.

Ігрові технології забезпечують активну творчу діяльність студентів, створюють умови для підвищення мотивації та емоційності, розвивають у них критичне мислення і дозволяють процес навчання максимально наблизити до реальної практичної діяльності керівників та спеціалістів.

Отже, раціональне поєднання мудрості викладача й індивідуальної творчості студентів сприяє забезпеченню якісного розв'язання навчальних потреб, упровадження інноваційних технологій, апробацію нових методик, а в результаті – сприятиме підвищенню професійної майстерності викладача і навчальних досягнень студентів.

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ТА МІЖТРАНДИСЦИПЛІНАРНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МЕТАПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Автор інновації: *Музика Дмитро Іванович*, учитель біології Михайлюцької загальноосвітньої школи I – III ступенів Шепетівської районної ради Хмельницької області, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, педагогічний стаж – 18 років.

Педагогічний досвід представлено на Другій літній управлінській школі Асоціації керівників інноваційних закладів освіти Хмельницької області «Готовність керівника школи до управління в умовах інноваційних змін», Обласному семінарі-практикумі з питання «Управління процесом створення ефективного навчального середовища в навчальному закладі», Усеукраїнській серпневій конференції «Педагогічний пошук – 2017», Літній «WEB-STEM-школа-2017», Обласній науково-практичній конференції «Сучасна екологічна освіта в інтересах сталого розвитку», I Усеукраїнській науково-практичній конференції «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти в Україні», IX Міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті», VI Міжнародній виставці закордонних навчальних закладів «World Edu – 2017», Регіональній науково-практичній конференції «Управління закладом освіти в умовах системних змін», II Інтернет-форумі «Науково-методичний супровід педагогічних працівників у світлі Концепції НУШ», III Міжнародній науково-практичній конференції «STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку», Регіональному семінарі директорів ЗНЗ з питань управління розвитком школи в умовах імплементації Закону України «Про освіту», Міжрегіональному науково-практичному семінарі «Нова українська школа: запровадження STEM-підходів в освітній процес», Практичному освітньому семінарі Освітнього центру «Insight» «Edutainment у початковій школі», II Міжнародному інтернет-марафоні «Досвід успішних реформ естонської й фінської освіти для України. Європейський контекст», Зимовій «WEB-STEM-ШКОЛА-2018».

Internet-покликання на електронний ресурс:
<https://blogdimamuzyka.blogspot.com/>.

Ідея компетентнісного спрямування освіти органічно пов'язана з такими значущими соціальними цінностями як свобода вибору, творчий підхід, свобода совісті, життєвий досвід. Сьогодні відбувається заміна акцентів у навчанні, традиційні педагогічні засоби виховання, зміст і організація освітнього процесу дедалі частіше не спрацьовують. Тому в сучасному вимогливому та швидкозмінному соціумі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток дитини значною мірою буде залежати від результативності впровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах, психолого-педагогічних теоріях, які розвивають міждисциплінарний підхід для формування метапредметних компетентностей учнів.

Перехід до компетентнісної моделі навчання та впровадження нових методичних підходів передбачає принципово нове цілепокладання в педагогічному процесі, зміщення акцентів у навчальній діяльності з вузькопредметних на загальнодидактичні, оновлення структури й змісту природничих предметів, спецкурсів тощо, визначення та оцінювання результатів навчання через ключові й предметні компетентності учнів. Наскрізне навчання, змішане навчання, компетентнісно зорієнтовані форми та методи навчання, системно-діяльнісний підхід, інноваційні, ігрові технології навчання, технології case-study, mind maps, brainstorming, web-quest, інтерактивні методи групового навчання, проблемні методики з розвитку критичного і системного мислення, коригування змісту окремих тем навчальних предметів з акцентом на особистісно-розвивальні, ігрові методики навчання, ціннісне ставлення до досліджуваного питання, створення педагогічних умов для здобуття результативного індивідуального досвіду проектної діяльності та розробки стартапів – ось далеко не повний перелік шляхів реалізації освіти.

Міждисциплінарний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного середовища.

Учитель прагне знайти відповіді на запитання, як навчити учнів:

1. Як організувати сучасний урок з точки зору такого підходу?
2. Як сформулювати завдання уроку з позиції планових результатів освіти?
3. Як навчальний матеріал відібрати і як його структурувати?
4. Які методи і засоби навчання вибрати?
5. Як забезпечити раціональне поєднання форм і методів навчання?

Досвід педагогічної діяльності Д. Музики показує, що саме використання міждисциплінарного підходу в освітньому процесі дає можливість дати відповідь на ці запитання. Працюючи в цьому напрямку, передбачаю, що результатом роботи має стати досягнення учнів такого рівня, який був би достатнім для формування життєвої компетентності випускника школи. Саме при поєднанні інтеграції «система» і «діяльність» розвивається те, що ми називаємо «навчальні дії учнів», які є базисом для формування ключових компетентностей.

Новизна досвіду полягає в створенні моделі навчання з використання ІКТ та міждисциплінарних підходів для формування метапредметних компетентностей учнів на уроках біології.

Було розроблено систему оригінальних сценаріїв уроків для кожного класу із використанням освоєних та адаптованих інноваційних педагогічних технологій та різноманітних засобів навчання. На заняттях Д. Музика використовує метод перевернутого класу, спостереження, експерименту, досліду, моделювання, порівняння, мікроскопії, мультимедійні, проектні технології, технологію навчання як дослідження, технологію розвитку критичного мислення, інтелектуальні карти, веб-квести, онлайн-пазли, інтерактивні плакати, кластери, фішбоун, буктрейлери, storytelling, інтерактивні конструктори уроків, презентації (PowerPoint, Prezi, PowToon, Padlet), відеоуроки (YouTube), контент репозитарію інтерактивного навчання (Interactive.ranok.com.ua, ua.lokando.com), навчальний ресурс (Google Drive), науковий журнал, інтерактивні та мультимедійні навчальні модулі для навчання (LearningApps), електронні засоби навчання (SlideShare) та оцінювання діяльності учнів (Google форми, Kahoot, Plickers, Go Pollock, QR Code) тощо.

Спеціальні методичні засоби

- Випереджувальне домашнє завдання.
- Постановка попередніх завдань на уроці.
- Використання життєвого досвіду учнів.
- Вирішення експериментальних і пізнавальних теоретичних задач.
- Завдання з елементами дослідження.
- Створення ситуації вибору.
- Виконання практичних завдань.
- Постановка проблемних питань і організація дискусій.
- Виконання практичних робіт.
- Виконання лабораторних досліджень.
- Організація спостережень.
- Міні-проекти.
- Віртуальні екскурсії.
- Демонстрації.
- Дослідницькі практикуми.
- Практичні заняття.

Викладання біології на сучасному етапі передбачає навчання, при якому вчитель систематично створюючи проблемні ситуації і організовуючи діяльність учнів, орієнтовану на вирішення навчальних проблем, забезпечує оптимальне поєднання їх самостійної пошукової діяльності із засвоєнням нових знань.

Досліджено, що потужним засобом реалізації міждисциплінарного підходу на уроках біології є запровадження проектної діяльності, що передбачено новою навчальною програмою з біології. Учні з 6-7-х класів створюють біологічні буклети (лепбуки), які досить часто є результатом міні-проекту групової форми роботи. Така форма роботи допомагає їм спостерігати,

порівнювати, описувати, робити висновки. Д. Музика спонукає учнів розмішувати основну інформацію в центрі буклету, по боках – додаткові факти, а також міжпредметні зв'язки.

Педагог віддає перевагу засвоєнню навчального матеріалу в процесі екскурсій, квестів, конкурсів, фестивалів, хакатонів, практикумів тощо. Для формування та перевірки предметних компетентностей спирається на систему інтегрованих завдань, спрямованих на застосування учнями способів навчально-пізнавальної діяльності, знань, умінь і навичок для розв'язання певних задач у змодельованих життєвих ситуаціях (здоров'я і безпека, підприємливість та фінансова грамотність, екологічна безпека та сталий розвиток).

Технологія інформаційно-комунікаційного навчання і її застосування, дозволяє вирішувати цілу низку завдань, як-от: формування творчого мислення, забезпечення розвитку самостійності та ініціативи учнів, використання отриманих знань у розв'язуванні практичних задач. Слід зауважити, що під час підготовки мультимедійних повідомлень необхідно заздалегідь пояснити учневі необхідність поєднання наукової термінології з правильною літературною мовою та порушення в повідомленні проблем, які б зацікавили клас. Таке відео може бути результатом навчального проекту.

В освітньому процесі Д. Музика застосовує різноманітні мультимедіа, що сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання, інформатизації суспільства, інтенсифікації процесу навчання, розвитку особистості учня, формуванню навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом, підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації:

- електронні лекторії, тренажери, підручники, енциклопедії;
- ситуаційно-рольові та інтелектуальні ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- інформаційний ресурс – блог;
- презентації навчального матеріалу;
- проєктивну й дослідницьку діяльність учнів.

Використання комп'ютерних технологій при проведенні уроків біології дає змогу:

- демонструвати процеси, які в реальних умовах проходять упродовж місяців, років і навіть століть (ріст і розвиток організмів, розвиток життя на Землі, еволюцію живих систем тощо);
- демонструвати особливості будови і процесів життєдіяльності об'єктів живої природи (мікросвіт клітини; фотографії мікрооб'єктів, наприклад, розмноження бактерій, ріст рослини, запилення квітів, запліднення яйцеклітини сперматозоїдом; фотографії внутрішніх органів);
- експериментувати з комп'ютерною моделлю біологічних систем та явищ;
- показувати недоступний для безпосереднього спостереження механізм біологічних процесів у динаміці, наприклад, біосинтез білка, фотосинтез (відеоролики);

- знайомитися з явищами, які мають звукове відображення (звуки природи, голоси птахів, скрекотання жаб);
- проводити лабораторні та практичні роботи у традиційній формі чи у віртуальній лабораторії;
- сприяти кращому засвоєнню учнями біологічних термінів;
- здійснювати поточний і тематичний контроль знань учнів;
- створювати банки даних, що містять різну інформацію, необхідну для розв'язання навчальних завдань.

Світ невпинно вимагає креативності, ухвалення рішень, прийняття відповідного вибору, оцінювання людей, явищ, інформації. Саме тому одним із завдань сучасного учителя – формування у школярів критичного мислення. Д. Музика у своїй роботі використовує такі методи й прийоми: «знаю-хочу-дізнався», асоціація, кошик ідей, «дерево припущень», висунення гіпотез, прогнозування, моделювання.

Складовою міжтрандисциплінарного підходу є організація самостійної роботи учнів на уроках і в позаурочний час. Для цього на уроках біології Д. Музика застосовує такі форми самостійної діяльності учнів:

- складання опорних конспектів;
- розв'язання задач дослідницького та пізнавального характеру;
- засвоєння біологічної термінології;
- робота зі словниками та іншою додатковою необхідною інформацією;
- аналіз відповідей однокласників;
- робота із зошитом (запис висновків та визначень), заповнення таблиць, виконання малюнків, схем, записів у ході пояснень, оформлення лабораторних досліджень та практичних робіт.

Реалізуючи такий підхід до навчання, учитель:

- ✓ навчає співпраці в групові та колективній роботі, толерантності;
- ✓ пропонує учням різні форми роботи, заохочуючи самостійність;
- ✓ прагне зацікавити практичною начальною роботою на всіх уроках, навіть на уроках вивчення нового матеріалу;

- ✓ удосконалює систему самостійної роботи (варіативність, наростання складності робіт від репродуктивних до мінімальних проектів);
- ✓ надає перевагу практичним та самостійним роботам навчального характеру з елементами творчості та застосуванням презентацій.

Отже, застосування ІКТ в освіті призвело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дало змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам з учнями. Застосування ІКТ у закладах загальної середньої освіти України створює нові можливості у вивченні біології. Це дозволяє вивести сучасний урок біології на якісно новий рівень; підвищити статус учителя; упроваджувати в освітній процес комп'ютерні та інформаційні технології; розширювати можливості ілюстративного супроводу уроку; використовувати різні форми навчання та види діяльності в межах одного уроку; ефективно організовувати контроль знань, умінь та навичок учнів; полегшувати та вдосконалювати розробку творчих робіт, проектів, рефератів.

САЙТ «КАЛИНОВЕ СЛОВО» ЯК ВІДКРИТЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Автор інновації: Пересунько Тетяна Миколаївна, учитель української мови та літератури Балабинського навчально-виховного комплексу «Школа І-ІІІ ступенів гімназія «Престиж» Запорізького району Запорізької області, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, викладач дистанційних, очних спецкурсів та тренінгів при КЗ ЗОППО «Моделювання уроку української мови в умовах розвитку електронного освітнього середовища», учитель-розробник електронних навчальних матеріалів для освітньої онлайн-платформи «Learning.ua», має досвід використання хмарних сервісів на уроках української мови та літератури, проведення тренінгів та майстер-класів, дистанційних курсів для педагогів області з теми «Моделювання уроку української мови в умовах розвитку електронного освітнього середовища».

Інтенсивний розвиток електронного навчання, що характеризується гнучкістю й адаптивністю навчально-виховного процесу, модульністю побудови відповідних програм, новою роллю викладача, формами контролю якості досягнень учнів використанням спеціалізованих засобів, спонукає переорієнтацію мислення особистості з традиційних підходів до інноваційних. Сьогоднішня шкільна мовна освіта

зазнає певних змін й органічно вливається в електронну епоху, де, одночасно з реалізацією завдань навчання української мови, створює підґрунтя для адаптації школярів в інформаційному світі, відкриває можливості для життєдіяльності в новітньому середовищі, спонукаючи й учителя до використання на уроках технологій, які стануть каталізатором педагогічного процесу і сприятимуть його ефективності. Очевидно, що вчитель української мови та літератури повинен мати не тільки ґрунтовні предметні знання, а й володіти методикою навчання предмета на основі широкого спектру інформаційно-комунікаційних технологій, спроможний створювати предметний курс на основі електронних засобів навчання нового покоління, розробляти дидактичний контент із урахуванням електронних дисциплін (електронна педагогіка, електронна лінгводидактика,

електронна лексикографія тощо). Для забезпечення теоретичної і практичної бази навчання педагога в нових умовах інформаційного суспільства важливим є формування його ІК-компетентності, яка передбачатиме здатність педагога методично вмотивовано використовувати інформаційно-комунікаційні технології в навчально-виховному процесі.

Однак на сьогодні, розробляючи стратегію навчання учнів в умовах створення електронного середовища, аналізуючи процес упровадження веб-технологій на уроках української мови, виокремлюємо нагальні питання, які потребують певних рішень: створення веб-орієнтованого навчального середовища; моделювання електронного засобу навчання/вивчення (веб-майданчика) з певними дидактичними функціями; науково-методичний супровід проектної діяльності; готовність учителя української мови до використання веб-технологій на уроках.

Веб-сервіси в арсеналі вчителя-філолога мають стати потужним інноваційним інструментом. Вони надають вільний доступ до збережених матеріалів і документів; можливість використання відео-, аудіофайлів безпосередньо з мережі Інтернет; проведення уроків; відкривають нові можливості для організації досліджень, проектної діяльності, пошуку тощо. Завдяки веб-інструментам учитель-філолог зможе організувати онлайн-урок, вебінари, провести інтегроване заняття; стає реальною онлайн-комунікація із колегами з інших навчальних закладів України.

Теоретико-методологічним підґрунтям досвіду визначені: Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Закон України «Про освіту», Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, проект Концептуальних засад розвитку електронної освіти в Україні. Дослідження ґрунтується на працях як

вітчизняних, так і зарубіжних науковців (В. Є. Биков, М. А. Бовтенко, М. Ю. Бухаркіна, О. Д. Гарцов, Г. А. Дегтярьова, Ю. Г. Запорожченко, В. С. Заседатель, Г.Р. Корицька, Н. В. Ладиженська, С.Г. Литвинова, Н. В. Морзе, Т. В. Папернова, Т. В. Руденко, О. В. Собаєва, О.М. Спирін, А.М. Стрюк, М.П. Шишкіна та інші) щодо проблеми застосування в навчально-виховному процесі веб-технологій.

Провідна педагогічна ідея досвіду – створення відкритого веб-середовища (веб-майданчика) для навчання учнів української мови та використання засобів електронної лінгводидактики у шкільному курсі української мови.

Мета інноваційної розробки полягає:

Для вчителя:

- формування професійної компетентності філолога до діяльності в умовах розвитку електронного освітнього середовища;
- вироблення вмінь і навичок моделювати урок української мови на засадах електронної лінгводидактики;
- мотивація педагога до професійного розвитку та саморозвитку;
- формування інформаційної грамотності.

Для учня:

- усвідомлене використання цифрових технологій;
- розвиток самостійності у здобутті знань, відповідальності;
- забезпечення рівного доступу до якісних освітніх ресурсів як на уроках, так і в позаурочний час;
- активізація пізнавальної діяльності;
- підвищення інформаційної культури.

Уроки української мови та літератури, побудовані на засадах електронної лінгводидактики, надають кожному учневі, спираючись на його інтереси, здібності, особисті цінності й суб'єктивний досвід, можливість самореалізації в пізнавальній та інших видах діяльності, створюють комфортні умови для самовизначення особистості в інформаційному суспільстві.

Результатом роботи стало створення навчального веб-майданчика для розгортання діяльності учнів у хмарі, розробка електронного контенту; здійснення відбору ефективних методів і засобів навчання для моделювання хмарних уроків.

У рамках Регіонального інноваційного освітнього проекту «Хмаро орієнтоване освітнє середовище навчання української мови учнів» для спільної діяльності вчителя та учнів було створено веб-ресурс «Калинове слово» на платформі WIX.

Навчальний веб-майданчик «Калинове слово» (<https://goo.gl/UjKpPM>) упорядкований із дев'яти розділів (сторінок), які мають певні підрозділи.

Розділ 1 (<https://goo.gl/RfBVff>) «Головна» містить вступне слово до п'ятикласників, правила Інтернет-безпеки, новини, цікаві факти для учнів.

Розділ 2 (<https://goo.gl/wChDvV>) складається із «Візитки» та «Форми для зв'язку». Тут міститься інформація про автора та необхідні реквізити для швидкого обміну повідомленнями (консультацій).

Розділ 3 «Хмарні шпаргалки» (<https://goo.gl/gL23ju>) покликаний допомогти учням зорієнтуватися у великій кількості мережних сервісів. Підсторінки «Сервіси Google», «Відеосервіси», «Фотосервіси», «Інфографіка», «Карти знань», «Хмари слів», «Інтерактивні плакати», «Ребуси, кросворди», «Стрічка часу», «QR-коди» побудовані за таким принципом: інформація про сервіс та його можливості, посилання, детальні текстові та відеоінструкції, поради з використання.

Розділи 4-7 (<https://goo.gl/afujaT>) створено відповідно до Програми з української мови та літератури для 5 класу. Підсторінки упорядковано за темами згідно календарного плану. Наприклад, розділ «Синтаксис» містить теми «Словосполучення», «Речення. Граматична основа», «Види речень», «Другорядні члени речення», «Однорідні члени речення», «Звертання, вставні слова», «Складне речення», «Пряма мова, діалог». Кожна з них детально розроблена для учнів і включає: теоретичний матеріал до уроку (схеми, таблиці, кластери, карти знань, навчальні комікси, інфографіку, відео пояснення, посилання на корисні сайти мовної тематики), тренувальні вправи (наприклад, вправа «Види речень» у сервісі <https://goo.gl/g5pcVY>, «Лексикологія» у сервісі <https://goo.gl/49fXVD>), завдання для роботи в парах, групах (використовуються Google-сервіси, інтерактивні вправи, кросворди, пазли, хмари слів, QR-коди), тестові завдання для контролю та самоконтролю (наприклад, «Однорідні члени речення» <https://goo.gl/sCqAzy>, експрес-тест «Звертання, вставні слова» <https://www.socrative.com/>), навчальні ігри, домашні завдання і творчі проекти. Шаблон побудови кожного «хмарного» уроку відсутній: один і той же сервіс може бути використаний на різних етапах. Наприклад, Google-форми на уроці «Словосполучення» використано для роботи в малих групах (<https://goo.gl/ufyXFp>), на уроці «Уподібнення приголосних» як тренувальні вправи (<https://goo.gl/tuzTH2>), для тестового контролю з теми «Казка «Ох»» (<https://goo.gl/CVFcKj>).

Розділ 8 «Майстер-клас» (<https://goo.gl/1TySCd>) містить розробки уроків, побудованих на засадах електронної лінгводидактики.

Сайт «Калинове слово» функціонує як навчальний веб-майданчик і дозволяє з успіхом упроваджувати дистанційну форму навчання. Учні працюють у спільних документах, таблицях, створюють презентації. Під час уроку гімназисти виконують різноманітні інтерактивні завдання (кросворди, пазли, ребуси), створюють хмари слів, складають опорні схеми, працюють із QR - кодами, використовують відео- та фотосервіси, інфографіку.

Діти вчаться безпечному пошуку інформації в мережі Інтернет, культури електронного листування. Також учитель має змогу швидко провести перевірку знань у формі тестових питань різних видів, дидактичних ігор (які імітують справжні комп'ютерні ігри). При цьому здійснюється моніторинг навчальних досягнень. Учні мають можливість відстежити свої результати роботи, виконати тренувальні вправи, у разі необхідності закріпити вивчене.

Слід зазначити, що при використанні веб-технологій структура уроку принципово не змінюється. У ньому, як і раніше, зберігаються всі основні етапи,

зміняться, можливо, тільки їх часові характеристики. Необхідно зазначити, що етап мотивації збільшується й несе пізнавальне навантаження.

Веб-ресурс сприяє технологізації процесу здобуття знань, проведенню якісних сучасних уроків української мови із використанням засобів електронної лінгводидактики.

Сайт «Калинове слово» було представлено на обласному фестивалі-огляді освітніх веб-ресурсів «Навчаємо української» (I місце) (наказ ДОН від 10.01.2016 № 011), автора було нагороджено грамотою КЗ «ЗОІППО» Запорізької обласної ради. Завдяки ресурсу учитель-філолог зможе організувати онлайн-урок, вебінари, провести інтегроване заняття; стає реальною онлайн-комунікація з колегами та учнями з інших навчальних закладів України. За прикладом веб-майданчика можуть бути створені мережні проекти. Прикладом такого є [«Мовний калейдоскоп»](#), який об'єднав учнів та вчителів не тільки Запорізької, а й інших областей України. Міжшкільний регіональний проект – спільна навчально-пізнавальна, творча діяльність учнів-партнерів, спрямована на досягнення спільного результату цієї діяльності через колективну мережну співтворчість.

ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНІХ ВІДЕОФРАГМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Авторка інновації: **Пирин Галина**, методист районного методичного кабінету управління освіти, молоді та спорту Долинської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, викладач англійської та німецької мови Прикарпатського лісогосподарського коледжу (м. Болехів), спеціаліст I категорії, стаж педагогічної роботи – 8 років, увійшла в ТОП-50 найкращих учителів України (за версією Global Teacher Prize Ukraine), авторка конкурсу навчальних проєктів «Соціальна реклама іноземною мовою», «Україна/Австрія. Де і як я живу» (в рамках Року німецької мови, спільно з гімназією Бернуллі (Відень, Австрія), проєкт представлений на Міжнародній конференції АУГ), започаткувала онлайн-естафету «Знайомимося з Європою», учасниця програми «Учителі англійської мови – агенти змін», веде активну громадянську діяльність, долучається до необхідних змін у системі освіти.

Ідея використання відеофрагментів на заняттях англійської мови виникла 8 р. тому. Так, на уроці «Мої плани на майбутнє. Умовний спосіб дієслів» педагогиня запропонувала студентам переглянути короткометражний фільм. На певному моменті вимкнула звук і дала завдання – на основі побаченого вигадати історію, використовуючи умовний спосіб дієслів та змінюючи обставини. З того часу почала створювати творчі набори для багатосенсорного навчання (вони – універсальні, і їх можна адаптовувати до будь-якого предмету).

Зміст технології: учні можуть працювати із творчими наборами – картами й додатками (на карту нанесено слова й порядкові номери додатків, які допомагають сформулювати зміст історії); працювати можна індивідуально, в парі та в групах; історії презентуються в монологічній чи діалогічній формі.

Види додатків:

- *Асоціативні записки* (н-д, що ти говориш, коли тобі щось дуже подобається? що ти відчуваєш, коли їси лимон?).
- *Зображення, які вказують на відповідь.*
- *Реальні об'єкти* (н-д, цукерка, яблуко, ручка, квиток, карта).
- *Схеми, які допомагають відгадати потрібне слово.*
- *Формули слів, які складаються з цифр* (н-д, 3,8,2*(5),19,5, порада: 19-S).
- *Набори літер, з яких потрібно скласти слово.*
- *Набори пазлів, які потрібно скласти й відгадати слово чи фразу.*

Приклад одного набору з англійської мови:

MAP

It is Saturday. №1 and planned №2. I №3 №4 №5 and №6, because it is №7. №8 asked to go in the grocery department and buy №9 №10. When I came №11, №12 was waiting for me.

She came from №13 and brought a lot of №14. №15 we went to the №16. It was №17 day with №18 emotions.

Task: Decrypt the story and give it a title!

Додатки:

№1

+ed

№2

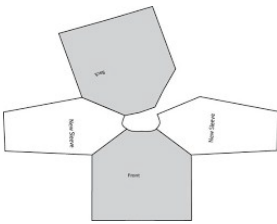
№3

Набір літер: N E E D E D

№4

Асоціативна записка: The color of snow

№5

Набір пазлів. Усі частини блузки є окремими деталями. Учень повинен скласти їх та вгадати слово.

№6

№7

№ 8

Асоціативна записка:

The most important person in our life

№ 9

Асоціативна записка:

What do you feel when you eat lemon?

№ 10

Асоціативна записка:

Collect a word according to the ordinal number of letters in the alphabet!

3,8,2(5),19, 5. TIP 19 - S.*

№11

№ 12

granny → *her sister*

my mother *?- she*

№ 13

№ 14

Реальний об'єкт: *цукерка*

№ 15

№ 16

Реальний об'єкт: *квитки в кінотеатр*

№17: Асоціативна записка

“What do you say when you like something very much?”

№ 18

Набір літер: **UNFORGETTABLE**

Завдання такого типу сприяють ситуативному мовленню, розвивають критичне мислення, логіку та креативність, якості лідера, уміння співпраці та роботи над проблемами, навички самоконтролю.

Творчі набори можна адаптовувати до будь-якого предмету та класу, включаючи також дітей з особливими освітніми потребами й використовувати як проектні завдання, завдання для засвоєння нового матеріалу, тестові та контрольні завдання.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ХМАРНОГО СЕРВІСУ «STUDYSTACK» НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Авторка інновації: **Пододіменко Інна Іванівна**, учителька англійської мови Хмельницької середньої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 24, кандидатка педагогічних наук, сертифікований учитель англійської мови (Міжнародний сертифікат TESOL для викладачів англійської мови, Арізонський державний університет), авторка понад 40 наукових публікацій у галузі порівняльної професійної педагогіки, учасниця понад 40 міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій, симпозіумів та семінарів, підвищувала кваліфікацію в провідних університетах США: Каліфорнійському університеті в Ірвайні, Арізонському державному, Орегонському та Х'юстонському університетах.

В умовах неспинного та динамічного розвитку суспільства знань, що супроводжується появою інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій та розбудовою глобального інформаційного простору, інтеграції нашої держави у світову спільноту, вивчення англійської мови, знання якої визначено ключовою компетенцією в умовах глобалізації економіки, є пріоритетом внутрішньої політики держави в стратегічних документах ЄС та України. Ураховуючи велике теоретичне і практичне значення англійської мови в сучасному світі, спираючись на власні науково-методичні доробки, результати підвищення кваліфікації у провідних університетах США, автор вважає за доцільне представити на розгляд педагогічної спільноти надбання власного досвіду роботи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою.

Результати численних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі педагогічної інноватики констатують, що інноваційні педагогічні технології як принцип педагогіки забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку. Не випадково інноваційна діяльність у сферах матеріальної і духовної культури багатьох найрозвинутіших країн світу розпочиналася з виховання нового покоління обдарованих дітей, яким належало в майбутньому здійснювати відкриття.

Науковець І. Дичківська визначає інноваційне навчання як зорієнтовану на динамічні зміни в навколишньому світі навчальну та освітню діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей,

високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Сучасні інноваційні технології в іншомовній освіті – це використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, зокрема, робота з спеціально розробленими комп'ютерними програмами (електронні освітні ресурси, тренажери, програми тестового контролю), мультимедійними (дидактичні відео та аудіоматеріали, мультимедійні ігри та презентації) та телекомунікаційними (інтерактивне листування, відеоконференції, телеконференції, телекомунікаційні проекти, відкриті масові онлайн-курси, Інтернет-технології) технологіями навчання, які допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей учнів, їх рівня знань, є ефективним засобом засвоєння іншомовного матеріалу.

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмій – авторка у своїй професійній діяльності використовує інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на інноваційному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості учня, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Так, використання глобальної мережі Інтернет в освітньому процесі, інтерактивних хмарних сервісів на уроках англійської мови сприяє розвитку критичного мислення учнівської молоді, формує творчий підхід до процесу навчання як у вчителя, так і в учнів, активізує навички самостійної роботи школярів, візуальний канал сприйняття навчальної інформації, урізноманітнити сам навчальний матеріал, розширити форми й види контролю навчальної діяльності. Інформаційні технології можуть застосовуватися на уроках різних типів, а також на різних етапах уроку.

Вважаємо за доцільне детальніше розглянути особливості використання інтерактивного хмарного сервісу «*StudyStack*» на уроках англійської мови в середній школі.

В «*StudyStack*» учитель отримує можливість створювати дидактичні матеріали – електронні картки з різними завданнями для самоконтролю – та/або використовувати бібліотеку з готовими картами. Привабливий даний сервіс ще й тим, що створивши одну єдину форму з питаннями–відповідями, учитель має можливість обирати на свій розсуд до десятка різних видів дидактичних ігор, зокрема: флеш-картки, завдання на встановлення відповідності, кросворд, завдання на заповнення пропусків, веб-квест, тест, картки для почергової демонстрації відповіді, слайди тощо.

Settings Data Slides

Stack Name:

Description:

Side labels:

- Question / Answer
- Term / Definition
- Custom /

Generate random fill-in-the-blank clues for activities

Allow others to EDIT this set

Allow others to VIEW this set

Category: unfinished

Рис. 1 – Види дидактичних ігор у сервісі StudyStack

Створені за допомогою сервісу StudyStack дидактичні матеріали можуть використовуватися для:

- самостійної перевірки учнями засвоєння навчального матеріалу;
- самостійної роботи учнів на уроці;
- самостійної діяльності учнів у позаурочний час;
- поглиблення знань з певної теми, ліквідацію прогалин (у режимі самоосвіти);
- підготовки до контрольної роботи.

Наприклад, під час вивчення теми «My favourite School Subject» у 5-му класі Інна Іванівна пропонує учням пограти в гру «Спіймай жука (Bug Match)», створену за допомогою сервісу «StudyStack». Мета гри – перевірити рівень засвоєння учнями лексичного матеріалу з даної теми. Опис гри: на екрані учні бачать назву шкільного предмета й чотири варіанта відповідей, які характеризують діяльність на цьому уроці. Лише одна відповідь серед запропонованих є правильною. Завдання: установити відповідність між назвою предмета і його характеристикою, обравши жучка відповідного кольору.

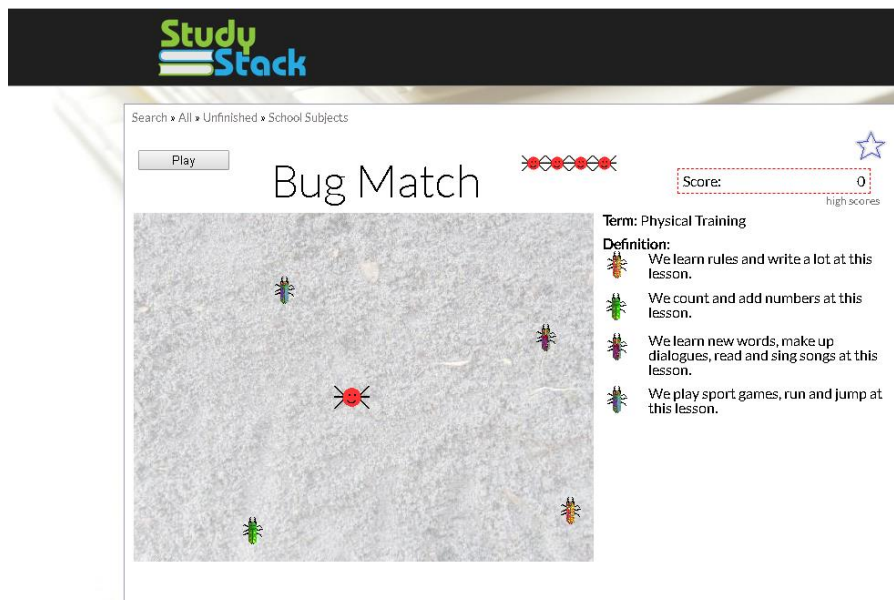

Рис. 2 – Приклад гри «Спіймай жука (Bug Match)», створеної у сервісі StudyStack

Наведено ще один приклад використання інтерактивного хмарного сервісу «StudyStack». Так, під час вивчення теми «Features of Character» у 6-му класі на етапі перевірки первинного засвоєння навчального матеріалу пропонуємо учням установити відповідність між рисами характеру та їх описом на картках.

Search » All » Unfinished » Character

Character Matching

sociable	lazy	ambitious	happy	selfish
sociable	stupid	generous	intelligent	selfish
Someone who doesn't know anything.	Someone who thinks only about himself.	Someone who loves meeting people.	Someone who is always smiling and thinks life is wonderful.	Someone who wants to be on the top.
Someone who loves meeting people.	Someone who always buying things for people.	Someone who hates working.	Someone who thinks only about himself.	Someone who learns very easily.

Рис. 3 – Приклад гри «Знайди пару (Matching Activity)», створеної у «StudyStack»

Результати практичної реалізації використання інтерактивного хмарного сервісу StudyStack на уроках англійської мови дозволяють констатувати його суттєві переваги: заняття стає мультимедійно наповненим та інтерактивним; учні отримують можливість глибше проникнути в структуру складних процесів і

об'єктів, які вивчаються, досягти практично будь-якого ступеня деталізації; така форма роботи дозволяє суттєво підвищити рівень навчальних досягнень, мотивацію учнівської молоді до вивчення англійської мови.

Водночас доцільно виокремити низку труднощів щодо застосування цієї інноваційної технології: затратність позаробочого часу вчителя на підготовку дидактичного матеріалу з урахуванням рівня оволодіння іноземної мови та тематики уроку; необхідність налагодження безперебійного доступу до мережі Інтернет в освітньому закладі; високий рівень ІКТ-компетентності вчителя англійської мови.

Отже, використання інтерактивного хмарного сервісу «StudyStack» на уроках англійської мови поєднує всі переваги сучасних ІКТ і виводить освітній процес на якісно новий рівень, значно збільшує ефективність та результативність навчання учнів. Завдяки наочності й інтерактивності сервіс дозволяє вчителю англійської мови залучити весь клас до активної роботи. На основі практичного досвіду автора з'ясовано, що до ключових напрямів застосування МК доцільно віднести: первинна перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу, закріплення навчального матеріалу, бліц-опитування, тренувальне навчання, актуалізація опорних знань, узагальнення та систематизація знань, самостійна робота учнів, перевірка домашнього завдання. Вважаємо, що використання сервісу «StudyStack» на уроках англійської мови дозволяє активно залучати учнівську молодь в освітній процес; підвищує мотивацію до навчання; стимулює творчу активність й сприяє розвитку особистості учня; розширює можливості подання навчальної інформації; є найбільш ефективним і економним за часом, потужним інструментом, який можна застосувати для вивчення широкого діапазону тем. Методи навчання іноземних мов, що ґрунтуються на гуманістичному підході та використанні інноваційних освітніх технологій, допомагають розкрити творчий потенціал учнів і сприяють їх розвитку та вдосконаленню під час комунікативного процесу на уроках англійської мови.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ

Автор інновації: **Теслюк Наталія Юріївна**, учитель біології вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист Червоноградського навчально-виховного комплексу №13 Львівської області. Педагогічний стаж – 28 років.

Блог: <http://tesluknatalia.blogspot.com/>.

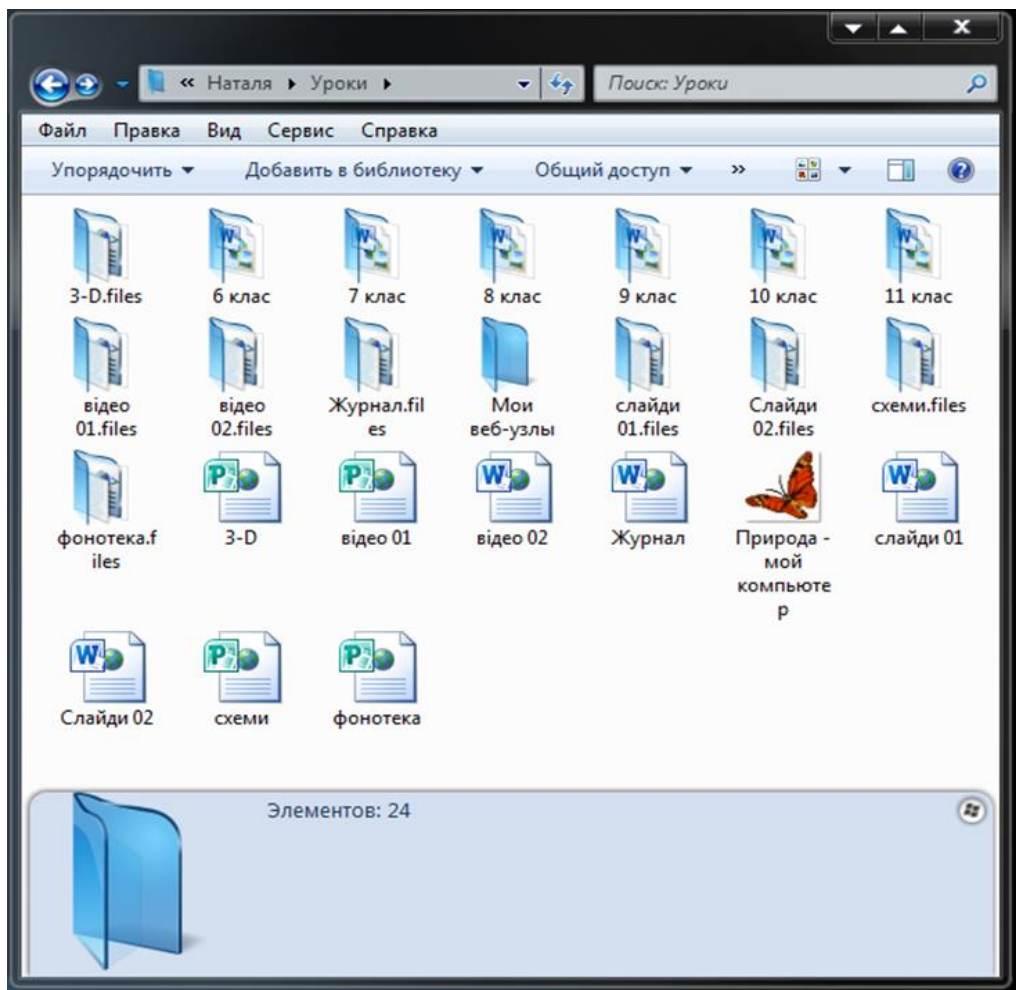
У книзі Д. Гордона «Революція у навчанні» у розділі «Тріумф особистості» сказано: «Найреволюційніша сила – це самі учні. Дайте дітям ті засоби, які їм потрібні, і вони стануть для вас першими порадиниками, як зробити школу ефективною та актуальною». Справжній учитель повинен «йти в ногу» зі своїми учнями й володіти інформаційно-

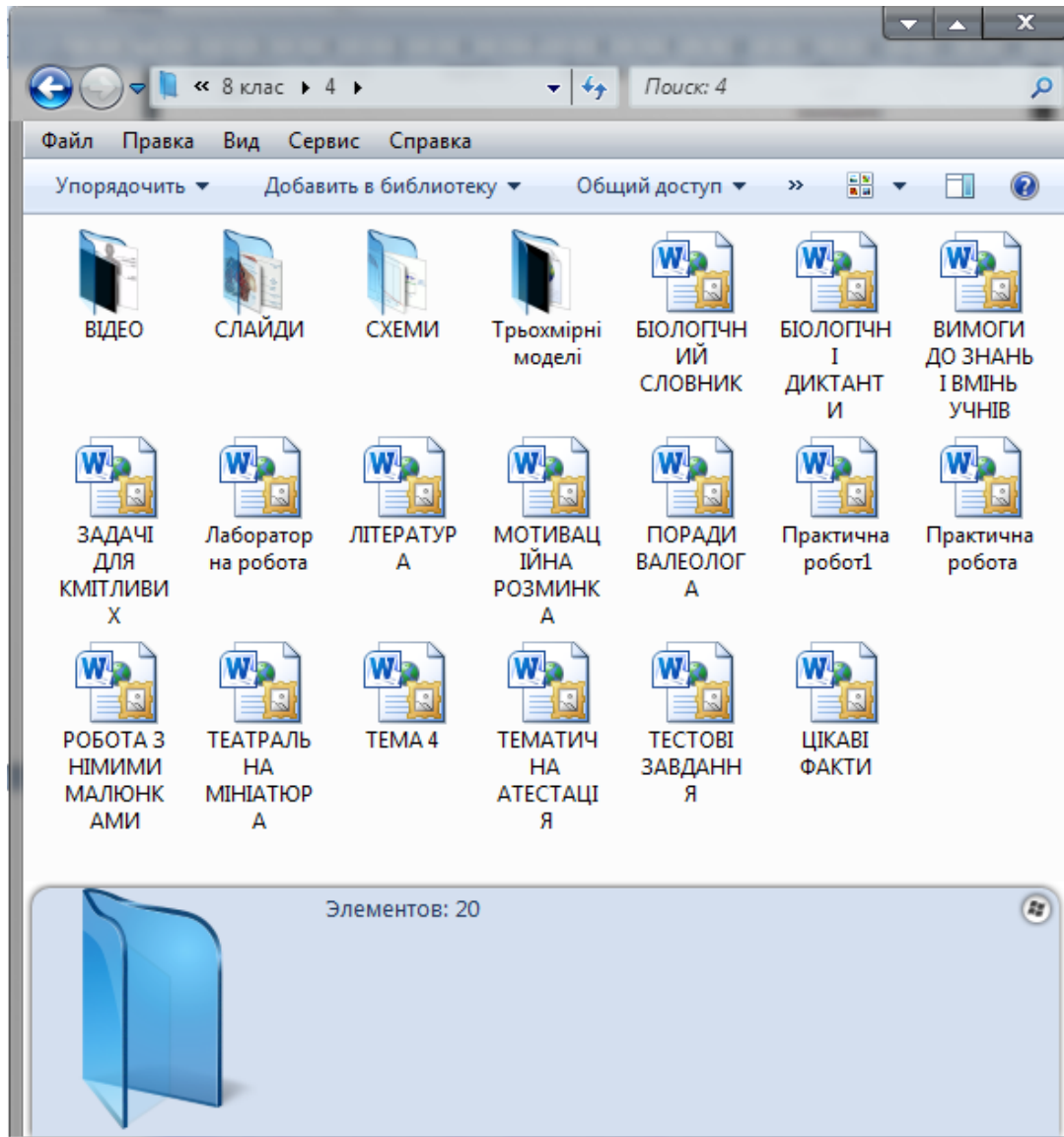
комунікаційними технологіями, знати методику застосування ІТ.

У 2008 році Н. Теслюк розробила електронний посібник «Уроки біології. 6-11 класи». Під час його створення були використані такі комп'ютерні програми: Microsoft Office Word, 2003; Microsoft Office Publisher; Microsoft Office FrontPage, 2003; ACD See.v.5.0 PowerPack; PhotoImpact.v.10.01. Посібник розроблено відповідно до Програми Міністерства освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів.

Продукт містить теоретичний матеріал, наочні демонстрації, багатий ілюстративний та дидактичний матеріали, відеофрагменти, практичні та лабораторні роботи, завдання для контролю та перевірки знань учнів. Посібник є засобом для викладання курсу біології в загальноосвітньому навчальному закладі й рекомендований учителям для підготовки уроків з використанням інтерактивних засобів.

ТЕМА 4: **КРОВ І КРОВООБІГ**

1. Внутрішнє середовище організму. Функції і склад крові. Фізико-хімічні властивості крові. Пласзма крові та її склад.
2. Форменні елементи крові. Еритроцити, їхня будова і функції. Групи крові. *Лабораторна робота № 3 «Визначення будови крові».*
3. Тромбоцити. Їхня будова і функції. Зсідання крові.
4. Лейкоцити: будова і функції. Імунітет, його види.
5. Імунітні реакції організму. Алергени та алергія. Інфекційні хвороби.
6. Кровообіг, його функції. Серцево-судинна система людини. Серце, його будова.
7. Серцевий цикл. Робота серця. Нейрогуморальна регуляція роботи серця.
8. Судинна система: артерії, артеріоли, капіляри, вени, їх будова та функціональне значення. Велике та мале кола кровообігу.
9. Лімфатична система.
10. Рух крові по судинах. Нейрогуморальна регуляція кровообігу. *Практична робота № 2 «Визначення частоти пульсу при різних станах організму».*
11. Кровотечі. Види кровотеч. *Практична робота № 4 «Перша допомога при кровотечах».*
12. Порушення діяльності серцево-судинної системи. Способи запобігання серцево-судинним захворюванням.
13. Тематична атестація.

- Вимоги до знань і вмінь учнів.
- Біологічний словник.
- Література.
- Цікаві факти.
- Поради валеолога.
- Медіа-об'єкти:
 - відеофрагменти;
 - слайди;
 - схеми;
 - трьохмірні моделі.
- Активізація пізнавальної діяльності учнів:
 - театральна мініатюра «Сімейна драма»;
 - мотиваційна розминка.
- Контроль знань:
 - біологічні диктанти;
 - робота з лінійними малюнками;
 - завдання для емпіриків;
 - тестові завдання.

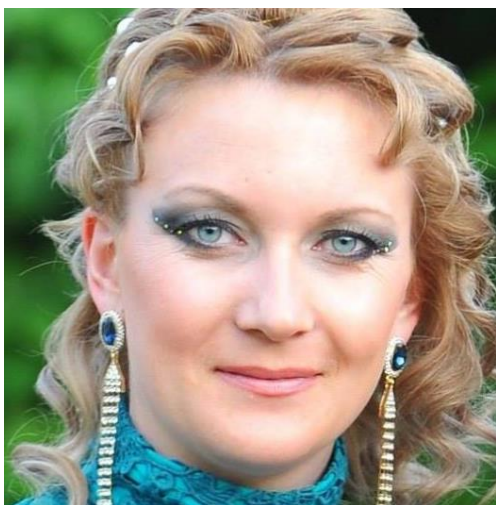
Учитель у якості ІКТ використовує сучасні гаджети (фото 1, урок у ІІ (6) гімназійному класі, тема «Поняття про класифікацію рослин»), соціальні мережі та мережу Інтернет (фото 2, урок у ІV (8) гімназійному класі «Профілактика захворювань системи органів дихання»), блог як особистий ресурс вчителя <http://tesluknatalia.blogspot.com/> , за допомогою яких

розширюються методи і засоби навчання, полегшується сприймання інформації, в учнів з'являється додаткова мотивація до навчання, у ході опрацювання якої учні інтерактивно виконують низку логічних операцій, вчаться критично мислити тощо. Завдання, розміщені на сторінках блогу, переглядають усі учні. І це допомагає їм краще підготуватися до контрольної роботи. Окрім цього, учням у дописах подаю цікаві факти чи відеофрагменти, які пропоную переглянути вдома, а вже пізніше детально обговорити на уроках. Та й ті, котрі були відсутні на уроці, мають можливість долучитися до справи. А це вже дистанційне навчання. Соціальні мережі та блог є чудовим інструментом для двостороннього зв'язку не тільки зі школярами, а й з батьками.

Готуючись до уроків, Наталія Юріївна намагається реалізувати власні педагогічні здібності, розвинути внутрішній потяг до самовдосконалення. У процесі спільної діяльності в учнів формуються такі якості, як уміння працювати в колективі, брати відповідальність за вибір, рішення, розділяти обов'язки, аналізувати результати діяльності. Усе це дає можливість розвивати творчу особистість – молоду людину, яка орієнтується в реаліях сучасного світу, контролює свої потреби, уміє керувати думками, критично оцінює себе та оточуючих і приносить користь суспільству.

УРОКИ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ В 3D-ФОРМАТІ

Авторка інновації:

Філіпова Анна Василівна, учителька біології та хімії Петропавлівської спеціалізованої школи №2 Станично-Луганського району Луганської області, має 11-річний педагогічний стаж, активно займається професійним саморозвитком, має публікації в науково-методичному посібнику Департаменту освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти «Використання компетентнісно-діяльнісного підходу до викладення предметів природничо-математичного циклу», у збірниках матеріалів конференцій, на сайтах «На Урок», «Всеосвіта», бере участь у створенні шкільної відеотеки «Перлини педагогічного досвіду» та проведенні вебінарів, отримала два гранти для облаштування кабінету хімії та біології новітнім обладнанням, працює над пролемою «Використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання на уроках біології та хімії в 3D форматі: «Життєвість, інформаційність, різнобарвність».

Біологія та хімія – це одні із тих навчальних предметів, при вивченні яких надзвичайно важливу роль відіграє комп'ютерна підтримка й застосування мультимедійного обладнання, що забезпечує ефективніше формування в учнів цілісного уявлення про сучасну природничо-наукову картину світу, роль і місце людини в природі, вироблення у школярів ключових компетенцій, яких потребує сьогодення.

Підвищення інтересу до навчання та якості знань шляхом використання *ІКТ з 3D* у викладанні біології та хімії – основна ідея педагогічного досвіду А. Філіпової.

Актуальність використання інформаційно-комунікаційних технологій у поєднанні з 3D-технологіями (далі за текстом – ІКТ) на уроках біології обумовлено тим, що в них закладені невичерпні можливості для навчання учнів на якісно новому рівні. Вони сприяють розвитку особистості учнів та реалізації їх здібностей, істотно посилюють мотивацію вивчення предмета, підвищують рівень індивідуалізації та інтенсифікації навчання. Використання інформаційних технологій з 3D розширює дидактичні можливості навчального процесу як для учнів, так і для вчителів. У цьому полягає інноваційна значущість проблеми.

Уроки природничого циклу в 3D-форматі – це використання 3D-відео, 3D-зображень, 3D-моделей, комп'ютерних та виготовлених власноруч самими учнями на уроках біології чи хімії, нестандартні уроки, екскурсії тощо.

Поштовхом до застосування 3D-аналіфічних зображень та відео на уроках був похід до кінотеатру. Роботу над проблемою

розпочала з вивчення законодавства України (Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», «Про національну програму інформатизації», «Закон про освіту», «НУШ») та науково-методичної літератури: О. Дорошенко «Біологія та екологія з комп'ютером», О. Козленко «Мультимедійні програми з біології: порівняння можливостей», І. Сліпчук «Дидактичні можливості інформаційних технологій у навчанні біології», З. Хаблак «Використання навчальних комп'ютерних програм на уроках біології», Н. Морзе «Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом на уроці», А. Гін «Прийоми педагогічної техніки», К. Задорожний «Нові педагогічні технології для вчителя біології», Л. Туріщева «Психолого-педагогічні аспекти уроку», Л. Камлюк «Тесты и разноуровневые задания по биологии».

Потім Анна Василівна розробила систему авторських презентацій до уроків з 3D-сюжетами: «Різноманіття павукоподібних», «Загальна характеристика типу Губки», «Закони Г. Менделя», «Еволюційне вчення», «Будова органів» «Періодичний закон», «Будова атома з 3D моделлю». Також на уроках біології та хімії було створено 3D-моделі: «Будова квітки», «Найпростіші» (інфузорія туфелька), «Кристалічні ґратки солей» тощо.

На позакласних заходах, виховних годинах учні із зацікавленням сприймають інформацію презентацій із 3D-моделюванням, зображенням, відео: «Фітотерапія. Лікування серцево-судинних захворювань», «СНІД – чума ХХІ сторіччя», «Репродуктивне здоров'я української нації». На відкритому нестандартному уроці «Зорова сенсорна система. Око» з допомогою аналіфічних окулярів та 3D-відео пізнали мікроскопічний людський організм. Було використано 3D-фільмів (програма «Free 3D Video Maker»), аеродизайн із повітряних кульок будови ока, модель ока з використанням мультимедійної дошки.

Інновації вчителька продемонструвала на відкритті оновленого кабінету хімії, створеного за рахунок 2 грантів: «Зміни в 3 D форматі: експеримент, інновації, пошук» («Школа громадянської освіти для активної молоді», проект

«Українська регіональна платформа громадських ініціатив», Другий конкурс малих грантів «Підтримка місцевих ОГС та громадських ініціативних груп для здійснення демократичних змін в Україні», Центр «Жіночі перспективи») та «Медіаобізнаність молоді в 3 D форматі: експеримент, інновації, пошук» («Громада своїми руками»).

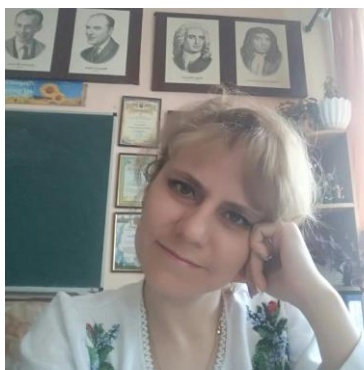
На уроках Анна Василівна застосовує фрагменти 3D-відеофільмів, тестові завдання, презентації учнів, власні, конструктор біологічного об'єкта за допомогою мультимедійного обладнання з 3D-зображеннями.

Анагліф – це спосіб отримання стереоефекту для зображень при використанні простого методу колірного кодування (у червоному каналі стереопари йдуть зображення для червоного фільтру, у синьому – для синього відповідно). З допомогою паралаксу зображення здається тривимірним. Метод анагліфа може застосовуватися до будь-яких зображень. Для того щоб розглядати такі зображення, потрібна наявність окулярів анагліфій (їх учителька придбала в Інтернет-магазині). Є спеціальні додатки, що можуть перетворювати графічні зображення (картинки або відео) відповідно до законів колірного кодування для отримання стереоефекту (перетворюють картинки на 3D-зображення для окулярів анагліфій). Окрім того, ефект анагліфа може бути досягнутий за допомогою створення перехресної або паралельної стереопари. Деякі з програм мають функцію колірного кодування як додаткову, а не основну: StereoPhoto Maker, Free 3D Video Maker.

Але інформаційні технології слід поєднувати з інтерактивними технологіями, самостійним пошуком, традиційними методами. Застосування вправ «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Акваріум», «Криголам» у поєднанні з ІКТ не тільки надає можливість включити в роботу кожного учня, а й підвищити якість знань. Анна Василівна використовує елементи ТРВЗ-педагогіки, особистісно-орієнтованого навчання: «Пізнай себе», «Створюй разом!», театралізація, спільні проекти. Проводить нестандартні уроки: урок-змагання (за темою «Корінь. Пагін»), уроки-подорожі (за темами «Павукоподібні», «Кишковопорожнинні»), урок-спектакль (за темою «Казка-подорож у краплинці води. Найпростіші»), уроки-диспути, конференції. Спілкується з учнями в позаурочний час: організовує предметні тижні, випускає з учнями стіннівки, бюлетені: «Отруєння грибами», «Профілактика грипу», «СНІД: шляхи зараження та профілактики», «Фітотерапія» та інші. Особливу увагу приділяє роботі з обдарованими учнями: проводить індивідуальні, практичні заняття, залучає до підготовки презентацій, дослідів, здійснює з учнями наукові дослідження.

Анна Василівна намагається все робити, щоб для учнів школа стала школою радості і любові, для батьків – школою віри, спокою, добра, а для неї – школою натхнення і творчості.

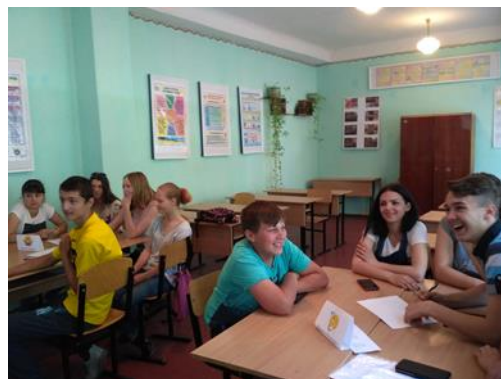
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ШЛЯХОМ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Автор інновації: **Чорномаз Тетяна Миколаївна**, викладач хімії, біології, географії, економіки ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей», викладач вищої категорії, «старший викладач», голова методичної комісії «Природничо-математичного циклу», має 16-річний педагогічний стаж, використовує нетрадиційні методи навчання на уроках природничого циклу, працює над розвитком творчих здібностей учнів, практикує проведення інтегрованих та міжпредметних уроків.

Блог: <http://tanjatchornomas.blogspot.com>

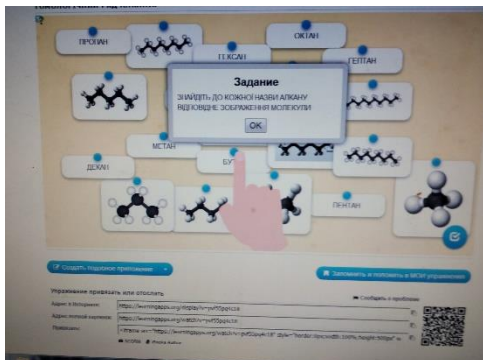
Тетяна Миколаївна намагається вчить учнів концентрувати увагу та активно працювати на занятті, створює умови для свідомого й самостійного вибору учнями рівня засвоєння навчального матеріалу, дає можливість навіть слабкому учневі отримати високу оцінку, розвиває нестандартне мислення та фантазію школярів, поєднує навчальний матеріал із практичним застосуванням та життєвими подіями.

Саме нестандартні уроки сприяють розвитку творчих здібностей дітей, виховують навички дослідницької діяльності, дають високий ефект практичної спрямованості матеріалу, що, зрештою, приводить до глибокого розуміння предмета, зацікавленості ним. Практика показала, що результати надійні лише тоді, коли введення в деяку галузь знань відбувається в легкій, цікавій, ненав'язливій формі. Наприклад, під час роботи над проектом «Утворення та накопичення нітратів в продуктах харчування» учні проводили дослідження на вміст нітратів в різних продуктах, результатом роботи було виявлення позитивних та негативних сторін вмісту хімічних речовин та їх вплив на життєдіяльність організмів. Сьогодні події на Сході України спричинили вибір теми з предмету «географія» – «Гарячі точки на політичній карті світу». Під час захисту учениця виступала у ролі ведучої новин на телеканалі. Учасники проекту «Хімія та краса» досліджували косметичні засоби, їхній хімічний склад, поділяли їх на групи,

ураховуючи корисні, поживні складові, та компоненти, що негативно впливають як на організм.

Сучасний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій розкриває широкі можливості для використання мобільних технологій. За допомогою гаджетів можна автоматизувати процес навчання шляхом перерозподілу навчального часу, модернізації навчально-виховного процесу, введення нових підходів до подання теоретичного матеріалу.

Тетяна Миколаївна у своїй педагогічній діяльності використовує мобільні додатки: «Таблиця Менделєєва 2018», «Хімічні реакції», «Хімічні формули, вікторина», довідник «Біологічний процес», «Географія світу», «Географія країн». Також створює онлайн-вправи на платформі «LearningApps».

Педагогиня практикує інтегровані уроки, що сприяють розвитку вміння правильно формулювати й висловлювати свої думки, удосконалюють уяву, увагу, пам'ять учнів. Прикладом такого заняття є «Подорож до країн Європи», де використані міжпредметні зв'язки: географія, англійська мова, зарубіжна література (<https://drive.google.com/file/d/0B2GDWy-7Qm6tRNB0YUVTUTFQQ3M/view>).

Отже, проведення нестандартних уроків та використання окремих прийомів цієї педагогічної техніки сприяє формуванню творчості учнів, підвищенню інтересу учнів до навчання, розвитку самостійності, ініціативності, взаємовідповідальності.

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ХМАРНОГО СЕРВІСУ «THINKLINK» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Автор інновації: **Юхимчук Тетяна Іванівна**, учитель економіки та основ здоров'я Технологічного багатoproфільного ліцею з загальноосвітніми класами м. Хмельницького імені Артема Мазура, учитель вищої категорії, магістр управління навчальними закладами, голова шкільного методичного об'єднання вчителів географії, економіки, основ здоров'я та фізичної культури, керівниця творчої динамічної групи вчителів географії, економіки ліцею, гуртка економіки Хмельницького обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді, координаторка семінару-практикуму для вчителів основ здоров'я м. Хмельницького «Упровадження превентивних програм в роботу класного керівника», щорічний переможець Обласної виставки педагогічних інновацій. Авторка понад 20 публікацій у збірниках наукових праць, матеріалів конференцій, фаховій педагогічній пресі, понад 20 методичних розробок. Член журі міського етапу предметних олімпіад та конкурсів-захистів наукових робіт МАН України. Учні Юхимчук Т.І. – це переможці та призери олімпіад та конкурсів-захистів МАН, усеукраїнських творчих конкурсів, студентських науково-практичних конференцій.

В умовах масової інформатизації всіх сфер життя та інтеграції України у світовий інформаційно-освітній простір актуалізується потреба ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій у галузі освіти. Вимоги суспільства знань до якості надання освітніх послуг невинно змінюються, і нагальне завдання сучасної освіти – своєчасно реагувати на ці зміни. Освітнє середовище навчального закладу повинно забезпечувати всебічний розвиток особистості учня, розвивати його критичне та креативне мислення, формувати ключові життєві компетентності. Значна роль при цьому відводиться web-технологіям, які вже стали невід'ємною частиною життя в епоху інформаційного суспільства. Однією з головних причин посиленої уваги педагогів до проблеми впровадження web-технологій є зручність та простота використання наявних інструментів для пошуку, створення та використання освітніх web-ресурсів.

Як показує досвід розвинених країн світу, відмінним рішенням цих проблем є впровадження в практику освітнього процесу інтерактивних хмарних сервісів, завдяки яким створюються певні навчальні середовища для організації та проведення навчальної діяльності серед учнів, а також підвищення кваліфікації педагогів та розвитку їх професіоналізму. Інноваційні хмарні сервіси надають потенційно нові можливості для забезпечення вільного доступу до навчальних матеріалів завдяки соціальним сервісам і технологіям у хмарі, комунікації між учасниками освітнього процесу, що дозволяє здійснювати обмін професійним досвідом, методичними ресурсами тощо і сприяє його індивідуалізації та персоналізації; сприяння створенню інноваційних засобів навчання, удосконаленню особистих досягнень вчителів і учнів завдяки участі в певних освітніх проектах, підвищенню мотивації до навчання учнів й удосконаленню професійної діяльності вчителів, розвитку ключових компетентностей, зокрема когнітивних навичок, навичок самонавчання, реалізації особистісного потенціалу учнівської молоді та педагогічної спільноти.

У своїй професійній діяльності Тетяна Іванівна працює над формуванням креативного мислення, творчих здібностей учнівської молоді, уміння критично й творчо мислити. Реалізує це шляхом використання елементів розвиваючого креативного навчання на уроках економіки та основ здоров'я, зокрема поєднанням традиційних й інтерактивних методів навчання, ефективного підбору змісту навчального матеріалу, широкого використання проблемної ситуації з опорою на зону найближчого розвитку школярів, створення емоційно-доброзичливої пошукової атмосфери та ситуацій успіху. Під час проведення креативних уроків економіки та основ здоров'я спостерігається зацікавленість та активність учнів, відкритість до сприйняття нового. Завдання педагога – створювати умови, за яких розвивається потяг школярів до нового, нестандартного, бажання самостійно вирішувати поставлені завдання.

Ефективність розвитку креативного мислення забезпечується шляхом реалізації в освітньому процесі інтерактивного хмарного сервісу «ThinkLink». Це хмарний сервіс для створення наочного дидактичного матеріалу, який перетворює звичайну презентацію в інтерактивні об'єкти. Оригінальність досягається за рахунок додавання до плакату міток різного типу (текст, веб-посилання, відеоматеріал, мультимедійна презентація, аудіоматеріал або зображення). Такий інтерактивний плакат учитель може легко вбудувати на свій сайт чи блог, а також у будь-який момент за необхідності відредагувати.

Інтерактивний плакат «ThinkLink» – це інтерактивний засіб презентації інформації, демонстрації навчального матеріалу. В електронних освітніх ресурсах такого типу матеріал представляється не відразу, а «розгортається» залежно від дій користувача, який керує за допомогою відповідних кнопок.

Використання інтерактивних плакатів «ThinkLink» в освітньому процесі надає учням можливість краще сприймати навчальний матеріал візуально, підвищує пізнавальний інтерес до певної теми. Крім того, в учнів є можливість повторити навчальний матеріал у будь-який зручний час. Плакати «ThinkLink» також формують в учнівської молоді навички самостійної роботи, дають

можливість бачити результат та оцінку своєї праці, можливість знайти правильну відповідь, поглибити знання.

При створенні інтерактивного плакату в хмарному сервісі «ThinkLink» учитель повинен враховувати такі критерії:

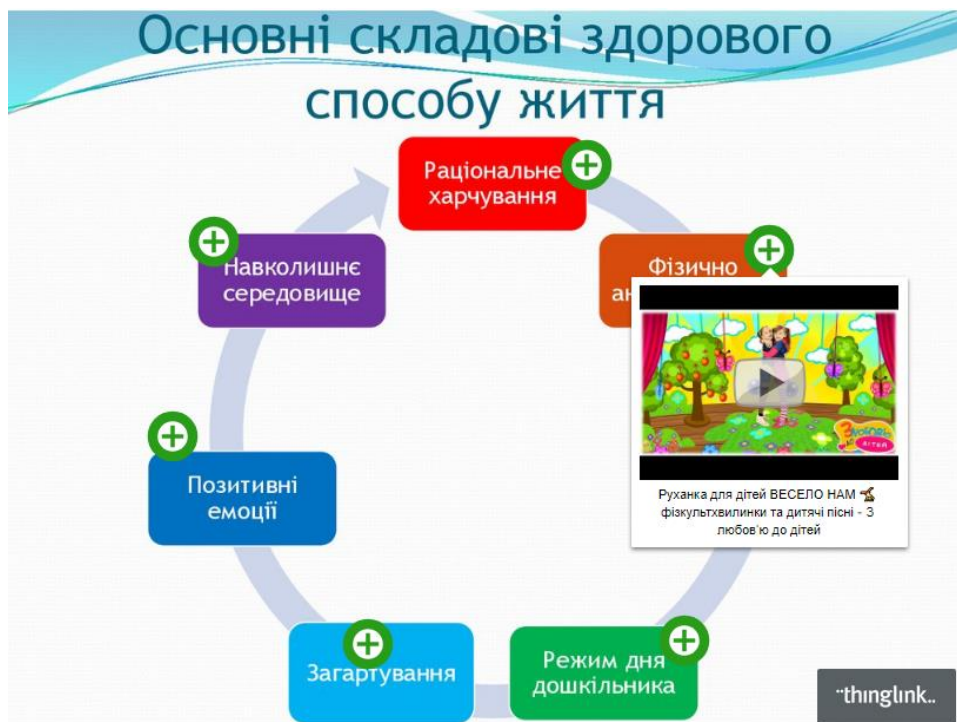
- відповідність плаката темі уроку й календарно-тематичному плануванню, типу уроку;
- наявність основного та додаткового блоку наочності, що розміщується у вигляді гіперактивних зон і розгортається, клацнувши на ключові точки;
- присутність інтерактивних інструментів (маркерів), які дозволяють виділяти різними кольорами об'єкти інтерактивного плаката (підкреслення, обведення, виправлення, написи);
- наявність областей, які з'являються і зникають за командою кнопки чи кліком на гіперактивній зоні.
- присутність елементів, які дозволяють автоматизувати дії.

Створення інтерактивних плакатів у хмарному сервісі «ThinkLink» дозволяє досягти таких педагогічних цілей:

- підтримка групових та індивідуальних форм навчання в умовах класно-урочної системи організації освітнього процесу;
- створення додаткових умов комп'ютерної підтримки традиційних та інноваційних технологій навчання;
- підвищення пізнавального інтересу учнів до навчального предмета;
- забезпечення диференційованого підходу до вивчення предмета;
- структурування змісту навчання та активізація опорних знань;
- можливість реалізувати на практиці особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи до навчання;
- високий рівень візуалізації навчального матеріалу.

Створення інтерактивного плакату у хмарному сервісі «ThinkLink» вимагає від учителя попередньої підготовки: визначення його теми, мети, добору всіх необхідних матеріалів, окреслення структури майбутнього плакату, визначення взаємозв'язків між елементами. Також педагог має володіти певними навичками й уміннями роботи з комп'ютерними програмами, Інтернетом.

Так, в інтерактивному плакаті «Життя і здоров'я людини. Здоровий спосіб життя. Принципи здорового способу життя» (5 клас) містяться мітки з покликаннями на відео та інформацію про руханки, особистісну гігієну, види й правила загартовування, проблемні запитання щодо режиму дня учнів та режиму дня згідно вимог МОЗ, малюнок піраміди здорового харчування, мультимедійну презентацію щодо проблем навколишнього середовища, гру-рефлексію «Мій настрій».

Отже, розвиток креативного мислення на уроках економіки та основ здоров'я безпосередньо залежить від активації здібностей, пізнавального інтересу до навчання, науково-діяльнісного й нестандартного мислення шляхом використання інтерактивного хмарного сервісу «ThinkLink».

ТЕХНОЛОГІЯ «ВИВЧАЮ ПОДОРОЖУЮЧИ»

Автор інновації: Якимець Леся Василівна, учитель географії та історії, природознавства та правознавства Бережанської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2, старший учитель. Стаж педагогічної роботи – 13 р. Популяризатор проекту «Люби і знай свій рідний край», куратор проекту «Відкривай Україну», член громадської організації Бережанської освітньо-туристичної асоціації «Наш Край», номінантка «Global Teacher Prize Ukraine 2017», учасниця «Twinning Live Ukraine», І Всеукраїнського інтернет-конкурсу «Учитель року» (номінація географія) (за версією науково-популярного природничого журналу «Колосок», 2016), Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності для вчителів природничих предметів «Геліантус. Учитель» (2017, 2018), конкурсу «Вчительська десятка», EdCamp та ряду конференцій, семінарів, вебінарів, проектів, тренінгів, турнірів, наукових пікніків. Лауреат ІІ та ІІІ Всеукраїнського інтернет-конкурсу «Учитель року» (номінація географія) (за версією науково-популярного природничого журналу «Колосок», 2017, 2018), організатор позапрограмної всеукраїнської предметної олімпіади з географії («Олімпус»), координатор Міжнародної природознавчої гри «Геліантус», конкурсу «Історія Моеї Громади». Має публікації в «Учительському журналі», «Основа», «Шкільному світі «Краєзнавство. Географія. Туризм», на сайті «Шкільне життя» та «Методичному порталі», слухач ряду курсів «Prometheus», «EdEra», платформи «Уміти», «На Урок»,

Зміст шкільної географічної освіти має бути спрямований на вирішення задач, формування загальної культури учня, адаптації особистості до життя в суспільстві, створення основи усвідомленої самореалізації в навколишній географічній дійсності. Географічна та історична компетентність уключає в себе обізнаність у географічних закономірностях та глибокі знання з географії, вміння самостійно вирішувати конкретні географічні проблеми й практично використовувати географічну інформацію та географічні знання, вміння й навички в практичній діяльності та в повсякденному житті, національну свідомість та громадянське сумління, історичну пам'ять та гордість за велич нашої країни.

Роль шкільної географії: підготовка учнів до життя, поведінки в природі, суспільстві, державі; поворот наукових знань до потреб людини, до практичного

їх застосування; формування географічної культури особистості; розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, розв'язання проблемних завдань, самостійного набуття нових знань з географії, виховання екологічної культури, любові до свого народу, місцевості проживання, патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів та країн світу.

На сьогоднішній день категорія учнів стала іншою. Їм мало підручника, зошита для засвоєння предметів шкільного курсу, а часто й дидактичних матеріалів. Звісно, можна використати 3D-технології, інтерактивні дошки, сенсорні панелі, QR-код та ін. Але Леся Василівна побудувала свою інновацію на вивченні рідного краю. Часті походи дозволили вчительці вивчити рослинний світ нескінченних ландшафтів полів і лугов.

Уже кілька років на Бережанщині успішно реалізовується проект «Люби і знай свій рідний край». Близько тисячі учнів стали учасниками проекту. Проводилось ряд інформаційно-туристичних акцій під гаслом «Я люблю Україну» з метою допомогти відкривати й пізнавати Україну, її неповторні краєвиди, цікаву історію, багаті туристичні можливості, людей.

Інновація «Вивчаю подорожуючи» передбачає можливість провести уроки на природі, озері, річці, у горах.

Тема	Клас	Предмет	Місце проведення
Гірські ландшафти України. Карпати	8	географія	Чорногора
Формування Галицько-Волинської держави	7	історія	с. Крилос
Особливості вод суходолу. Річки	6	географія	Золота Липа
Богдан Лепкий, сторінки життя та творчості	9	українська література	Музей Б. Лепкого
Риби: особливості будови, способу життя	7	біологія	озеро
Взаємозв'язки природних комплексів	11	екологія	парк
Угрупування організмів. Екосистема	5	природознавство	річка-озеро
Київська Русь	7	історія	Київ
Практичне заняття «Ігровий суд»	9	правознавство	суд
Сільське господарство України.	9	географія	поле

Метою інновації «Вивчаю подорожуючи» є формування патріотизму шляхом засвоєння національних вартостей, а також наближення шкільної науки до реальності життя. Цей процес спочатку є стихійним, а потім переростає у

свідому любов до Батьківщини. Патріот не обмежується пасивною любов'ю до рідного краю, він активно працює для свого народу, його добробуту, розбудови культури й господарства, захищає честь своєї держави, примножує її багатства.

LEXICAL GAME ROOM (ЛЕКСИЧНА ІГРОТЕКА)

Автор інновації: **Ярова Анастасія Олександрівна**, учитель англійської мови Маріупольської загальноосвітньої школи І – III ступенів № 51, працює над проблемою «Використання дидактичних ігор на уроках англійської мови з метою підвищення мотивації школярів».

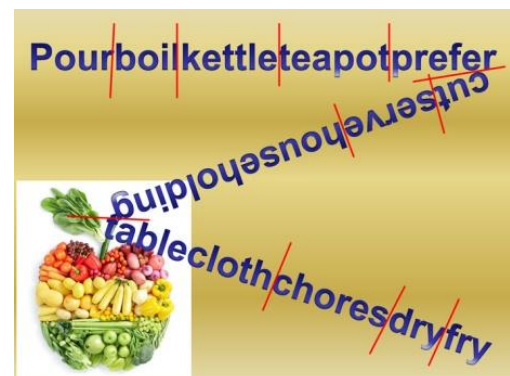
У процесі роботи над методичною проблемою Анастасія Олександрівна з метою підвищення навчальної мотивації учнів

розробила систему лексичних ігор. Авторську технологію вона назвала «Лексична ігротека».

Види вправ:

- ✓ «Змійка» – поділити ланцюжок на окремі слова;
- ✓ скласти слово з розрізнених літер;
- ✓ «Половинки» – знайди другу половинку слова;
- ✓ «Піраміда» – побудувати піраміду із запропонованих слів;
- ✓ «Слово в слові» – одне слово починається, далі всередині іде друге слово, а потім закінчується перше;
- ✓ «Зникаючі слова» – учні впродовж 30 секунд дивляться на слова, запам'ятовують, а потім слова по черзі зникають, коли учні заплющують очі;
- ✓ «Словниковий дощ» – двоє учнів змагаються за першість перекладу слів, що «падають донизу»;
- ✓ «Кросворд» – заповнити кросворд за малюнками;
- ✓ «Ребус» – знайди сховані слова;
- ✓ угадати слово за значенням;
- ✓ доповни текст пропущеними словами;
- ✓ поділити слова на категорії.

Усі ці вправи використовуються в різній послідовності, щоб не набридати учням одноманітністю. Лексичні ігри спрямовані на формування пам'яті, уваги, швидкості мислення, навичок диференціювати, аналізувати, співвідносити.

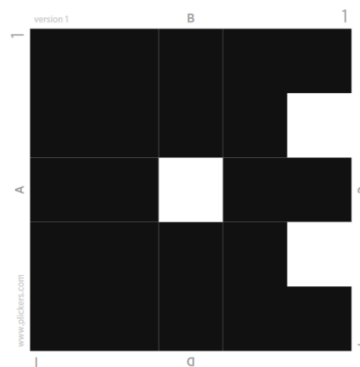
Complete the table
Oil, organic, immunity, glass, protein, mash, chop, spoon, repair, acid, increase, plate, pour, napkin, brain, roast

cook	Serve	Food	Health
Oil	glass	organic	immunity
mash	spoon	protein	repair
chop	plate	acid	increase
pour	napkin	roast	brain

«Лексична ігротека» є інтерактивною методикою, бо в процес виконання включаються всі учні: є елемент змагання (хто швидше та правильніше).

При створенні вправ використовувався приклад фінської школи, яка застосовує малюнки при введенні нового лексичного матеріалу та під час контролю знань (словниковий диктант замінюється малюнками, які треба підписати): слово асоціюється з образом, що сприяє стійкому запам'ятовуванню. Усі лексичні вправи утворюють ігротеку у форматі презентації.

У процесі контролю знань використовується дворівнева система оцінювання для диференційного підходу. Перший етап контролю здійснюється за допомогою програми «Plickers» (<https://www.plickers.com>): учні відповідають на тестове завдання, продемонстроване на екрані мультимедійної дошки чи телевізорі, піднявши доверху спеціальну картку з правильним варіантом відповіді (А, В, С, D). Учитель за допомогою електронного додатка та камери на телефоні наводить її на учнів, які підняли свої картки, а програма вже зчитує варіанти відповідей і автоматично виводить їх на екран.

На другому етапі контролю використовується презентація – ігротека, де подаються ті ж самі слова, але які треба підписати самостійно. Таким чином, слабкі учні можуть інтерпретувати та співвідносити вже наявні слова з образом, а більш сильні – самостійно репродукують засвоєний матеріал.

Особливо ефективним є використання «Лексичної ігротеки» на етапі актуалізації вивченого матеріалу. Виконання 2-3 завдань (повторення слів відповідно до малюнків) займає всього 5-7 хвилин.

З прикладами ігротек більш детально можна ознайомитися за покликаннями:

- <https://naurok.com.ua/warm-up-unit-1-in-and-out-of-school-didaktichni-igri-na-urokah-angliysko-movi-7-klas-33231.html>
- <https://naurok.com.ua/warm-up-unit-2-at-home-didaktichni-igri-na-urokah-angliysko-movi-7-klas-38427.html>
- <https://vseosvita.ua/library/multimedijnij-suprovid-do-pidrucnika-karpuk-od-5-klas-angl-mova-3111.html>
- <https://vseosvita.ua/library/multimedijnij-suprovid-do-pidrucnika-karpuk-od-6-klas-angl-mova-3112.html>

Отже, застосування авторської технології «Лексична ігротека» сприяє підвищенню пізнавального інтересу учнів, поглибленню знання з англійської мови. Такі вправи можна використовувати не лише на уроці, а й удома як дистанційну форму.

ПРО АВТОРКУ ПРОЕКТУ «ІННОВАЦІЙНИЙ ОЛІМП ОСВІТЯН УКРАЇНИ»

БУТУРЛИМ ТЕТЯНА ІВАНІВНА – канд. пед. наук, спеціаліст вищої категорії, старший учитель, учителька української мови та літератури Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, керівниця авторського освітнього центру «Школа успіху».

- Півфіналістка Національної освітньої премії «Global Teacher Prize Ukraine – 2018».
- Учитель-інноватор: авторка технології формування гендерної культури старшокласників у процесі вивчення української літератури, технології формування успішної особистості в умовах творення нової української держави.
- Засновниця «Клубу щасливих освітян», одна із членів освітнього осередку «ПедХаб – Ніжин».
- Учасниця 68 конференцій, 6 афілійованих (не)конференцій міні-EdCamp (Ніжин, Конотоп, Чернігів), IV Національної (не)конференції для вчителів України EdCamp Ukraine, 35 освітянських всеукраїнських та обласних конкурсів.
- Авторка 152 публікацій, 28 відкритих уроків і виховних заходів, 20 майстер-класів та практичних семінарів, освітнього онлайн-ресурсу «Шлях до самовдосконалення сучасного педагога», «Школа успіху», групи «Підготовка до ЗНО зукраїнської мови та літератури» у «Facebook», 8 відеоуроків з української мови, 29 географічних відеохвилинок, співавторка 10 відеоуроків патріотичного виховання старшокласників, 9 дизайн-проектів старшої школи майбутнього, 20 літературних відеохвилинок.
- Учасниця Міжнародного проекту «Молодь дебатує» (Німеччина, 2018), Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні ЄС-ПРООН (Польща, 2011 р.), Міжнародного проекту «Зміцнення самозабезпечення внутрішньо переміщених осіб та громад, що постраждали від конфлікту в Україні» (Чернігів, 2018).
- Координаторка I-IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українська та світова література в сучасному контексті» (Ніжин, 2012-2015).
- Координаторка німецько-українського проекту «Молодь дебатує» у місті Ніжині (2018-2019 н.р.).
- Спікерка V Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» (Київ, 2014), VIII Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій (Черкаси, 2014), «Web-STEM-школа» (Київ, 2018).
- Розробляє онлайн-тести в програмах «Classtime», «Triventy», «Quizlet», «Kahoot», «LearningApps», наліпки на сайті en.linoit.com, генерує QR-коди, конструє інфографіку на платформі «Piktochart», флеш-карти та опитувальники на «Proprofs», комікси на сайті writecomics.com, www.pixton.com, віртуальну реальність у програмах «Blippar», «WallaMe», скрайбінги та відеоролики тощо.